

MENDELOVA UNIVERZITA V BRNĚ

Fakulta regionálního rozvoje a
mezinárodních studií

Proces adaptace Nepálců na českou kulturu

Bakalářská práce

Autor: Markéta Akai

Vedoucí práce: Ing. Mgr. Jiří Čeněk, Ph.D.

Brno 2019

Prohlášení

Prohlašuji, že bakalářskou práci „*Proces adaptace Nepálců na českou kulturu*“ jsem vypracovala samostatně za pomoci konzultací s vedoucím mé práce a použila jsem jen pramenů, které cituji a uvádím v příloženém seznamu literatury.

V Brně dne:

.....

Poděkování

Ráda bych na tomto místě poděkovala vedoucímu mé bakalářské práce Ing. Mgr. Jiřímu Čěnkovi, Ph.D. za odborné vedení a cenné rady. Dále bych ráda poděkovala své rodině a blízkým přátelům za podporu a trpělivost při psaní této bakalářské práce. Velké díky patří také Nepálcům, již žijí v České republice a již byli ochotni podílet se na tomto výzkumu.

Abstrakt

Tato bakalářská práce se věnuje procesu adaptace Nepálců na české kulturní prostředí. Zkoumá zejména, jak jsou Nepálci schopni se přizpůsobit životu v české společnosti a jaké změny tento proces vyvolává v jejich každodenním životě. Teoretická část se zabývá základními pojmy, jež úzce souvisí s adaptací, jako je kultura, socializace, enkulturace a akulturace. Dále následuje téma samotné adaptace, její teorie a s ní související kulturní šok. Na závěr teoretické části je stručně popsán výzkum G. Hofstedeho, který slouží ke srovnání národních kultur. Konkrétně jsou porovnány hodnoty české a nepálské kultury. Interpretace výsledků rozhovorového šetření, kterého se zúčastnilo deset nepálských imigrantů žijících v České republice, jsou uvedeny v praktické části bakalářské práce. V neposlední řadě výsledky také ukázaly, jak nepálští účastníci výzkumu vnímají a reagují na české kulturní prostředí a jeho obyvatelstvo. Z výzkumu vyplývá, že se jeho participanti dovedou úspěšně adaptovat na českou kulturu.

Klíčová slova: adaptace, akulturace, Česká republika, kultura, kulturní šok, národní kultura, Nepálec

Abstract

This bachelor thesis deals with the process of adaptation of Nepalese to the Czech cultural environment. In particular, it examines how Nepalese are able to adapt to the life in the Czech society and what changes this process causes in their daily lives. The theoretical part concerns with basic terms that are closely related to adaptation such as culture, socialization, enculturation and acculturation. It is followed by the theme of adaptation itself, its theory and its cultural shock. Research of G. Hofstede is briefly described at the end of the theoretical part, which is used for comparison of national cultures. Specifically, the values of Czech and Nepalese culture are compared. Interpretation of the interview results, which was attended by ten Nepalese immigrants living in the Czech Republic, are presented in the practical part of the thesis. Last but not least, the results also showed how Nepalese participants perceive and respond to the Czech cultural environment and its population. The research shows that its participants can successfully adapt to Czech culture.

Key words: adaptation, acculturation, Czech Republic, culture, culture shock, national culture, Nepali

Obsah

Úvod	8
I Teoretická část.....	9
1 Definice základních pojmů	9
1.1 Kultura	9
1.2 Socializace	10
1.3 Enkulturační	11
2 Akulturační.....	12
2.1 Kulturní kontakt.....	14
2.2 Kulturní identita.....	16
3 Adaptace	17
3.1 Teorie adaptace	17
3.2 Kulturní šok	19
3.2.1 Fáze kulturního šoku.....	21
4 Dimenze národních kultur podle Geerta Hofstedeho	25
4.1 Porovnání hodnot České republiky a Nepálu na základě výzkumu G. Hofstedeho	27
II. Empirická část.....	30
7 Cíl výzkumu.....	30
7.1 Výzkumné otázky	30
8 Metoda	30
8.1 Rozhovor.....	30
9 Výzkumný soubor.....	32
10 Analýza dat	33
10.1 Důvod příjezdu a pobytu v České republice.....	33
10.2 Pocity při příjezdu.....	34
10.3 Vnímání české kultury a obyvatelstva	37
10.4 Proces adaptace.....	40

10.5 Fáze adaptačního procesu vzhledem k délce pobytu respondentů	44
11 Shrnutí výzkumu a zodpovězení výzkumných otázek.....	47
Diskuze a závěry.....	49
Seznam použité literatury	51
Seznam obrázků, tabulek, grafů a příloh	55
Přílohy.....	57

Úvod

Tato bakalářská práce je zaměřena na problematiku adaptace Nepálců na českou kulturu. V teoretické části práce jsou představeny základní pojmy, které souvisí s adaptací. Jedná se konkrétně o kulturu, socializaci a enkulturaci. Dále je pozornost věnována akulturaci, jejím strategiím a problematice adaptace jako takové, což zahrnuje její teorie a kulturní šok. V neposlední řadě jsou vysvětleny dimenze národních kultur dle G. Hofstedeho a uvedeno jejich srovnání pro Českou republiku a Nepál.

V praktické části práce byl proveden výzkum na základě rozhovorového šetření. Studie byla postavena na vzorku deseti Nepálců žijících v České republice. Výsledky této bakalářské práce jsou konzistentní s popsány teoriemi a ukazují, jak nepálští účastníci vnímají a reagují na českou kulturu.

Provedený výzkum má potenciál přispět svými údaji dalším studiím o adaptačním procesu Nepálců na české kulturní prostředí. V aplikované rovině mohou výsledky tohoto výzkumu poskytnout informace dalším příslušníkům nepálské kultury ohledně českého prostředí a jeho obyvatel. Dále mohou získaná data posloužit české společnosti k porozumění životu Nepálců pobývajících na území ČR či vzdělávacímu systému vzhledem k přibývajícím nepálským dětem ve školách a školkách.

I Teoretická část

1 Definice základních pojmů

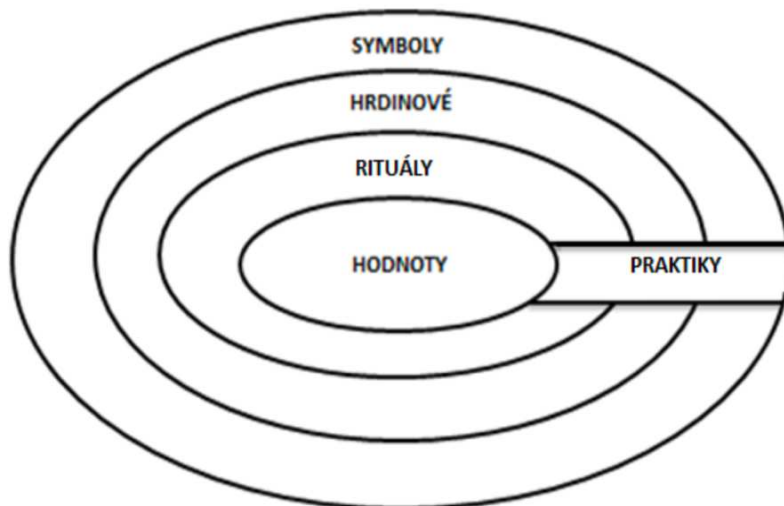
1.1 Kultura

Goldstein (2008) popisuje, že pojem kultura není snadné definovat. I mezi těmi, kteří studují kulturu a lidské chování, existuje velké množství definic. Zřejmě nejjednodušší definice je od M. Herskovitsa (1948), který uvedl, že kultura je člověkem vytvořená část životního prostředí. Hofstede (2007) uvádí, že slovo kultura pochází z latiny a znamená obdělávání půdy. Západní země obvykle interpretují kulturu jako civilizaci a hlavně její výsledky, jako jsou vzdělanost, umění a literatura. To lze chápat jako užší pojetí kultury. Kultura v širším smyslu označuje různé vzorce myšlení, chování a cítění. V neposlední řadě jsou součástí i běžné prvky života jako stolování, zdravení se, způsoby vyjadřování pocitů, osobní hygiena, péče o druhé nebo udržování vzájemné fyzické vzdálenosti mezi jedinci. Kulturu lze označit jako kolektivní jev či kolektivní programování mysli, jelikož je sdílena lidmi, pro něž existuje, nebo existovalo stejné společenské prostředí, v kterém se ji naučili. Kulturu určuje konkrétní sociální prostředí, jež determinuje odlišnosti jednotlivých skupin a kategorií lidí.

Hofstede (2007) dále mluví o čtyřech jevech, které vysvětlují kulturu, jsou jimi: symboly, hrdinové, rituály a hodnoty. Zmíněné aspekty kultury jsou vyobrazeny na obr. 1 jako slupky cibule. Symboly vyjadřují nejvšestrannější projev kultury a hodnoty nejzákladnější. Hrdinové a rituály se nacházejí uprostřed. Symboly jsou ta část kultury, která se nachází na jejím povrchu, zahrnují slova, gesta či objekty, jež nesou určitý význam rozeznatelný pouze těmi, kdo patří do dané kultury. Neustále vznikají nové symboly a staré zanikají, což je jedním z důvodů, proč se symboly nachází v nejvšestrannější sféře kultury. Hrdinové znázorňují reálné živé, zesnulé, ale i fiktivní osobnosti, které jsou velmi uznávané v konkrétní společnosti a jsou vzorem a inspirací pro mnohé její členy. Rituály jsou činnosti prováděné kolektivně. Význam každého rituálu, i zdánlivě racionálního, je silně důležitý pro lidi, jež jej provádí. Přírodními příklady mohou být náboženské nebo společenské ceremonie, stolování, zdravení se nebo způsoby vyjadřování náklonnosti druhým lidem. Poslední slupkou cibule jsou hodnoty, které upřednostňují určité představy reality před jinými. Díky hodnotám jsou jedinci schopni rozeznat dobré od zlého, krásné

od ošklivého, chytré od hloupého, hodnotné od nehodnotného, normální od nenormálního atp.

Obr. 1: Cibulový diagram

Zdroj: Hofstede, 2007

1.2 Socializace

Lytton (1980) uvádí, že život ve skupinách předpokládá, že každý jedinec má vlastní potřeby a určité vzorce existence. U mnoha zvířat jsou tyto vzorce a potřeby přenášeny geny a fyziologickými vlivy. Avšak role učení se nabývá při získávání sociálních aktů většího významu spojeného s rostoucí velikostí a složitostí mozku. Mladí lidé se pak více spoléhají na své rodiče, že na ně tyto vzory přenesou skrze výchovu a gesta. Tento proces se nazývá socializace a je typický pro savce. Byl však studován především u primátů. Schopnost verbální komunikace u člověka přidává procesu zvláštní dimenzi zpracování a intenzity a rozšiřuje učební složku. Socializace může být vykládána konkrétně jako přenos kulturních hodnot a pravidel společnosti ve všech jejích jedinečnostech a zvláštlostech prostřednictvím rodičovské výchovy dětí (dnes nazývané rodičovství).

Berry (2011) chápe socializaci jako konkrétní výchovu jedince, která ho vede k osvojení si vzorců chování dané kultury. Pojem socializace byl vyvinut v sociologii a sociální psychologii jako odkaz na záměrně vedený proces utváření jednotlivce, což je obecně chápáno i v interkulturní psychologii tímto způsobem. Procesem socializace během raného dětství se zabýváme v případě, když kulturní přenos zahrnuje záměrnou výchovu

zevnitř primární skupiny. Resocializace nastává tehdy, když se jedinec učí novým vzorcům chování či hodnotám v pozdějším stádiu života. Výsledkem socializace je rozvoj podobností v chování v rámci jedné kultury a odlišností v chování mezi kulturami. Jedná se tedy o klíčový kulturní mechanismus, který vytváří podobnosti a rozdíly v kompetenci a výkonnosti. Dokonce i po nějakém čase, co děti vyrostou a stanou se nezávislými jedinci, obvykle nadále žijí s rodinou či v jiných sociálních skupinách a pokračují v nabývání důležitých prvků jejich kultury.

1.3 Enkulturation

Soukup (2016, str. 166) chápe enkulturaci jako „*sociální proces, jímž si jedinec osvojuje kulturu, zejména kulturně specifické vzorce chování, citění a myšlení. Stejně jako v případě socializace, také enkulturation probíhá celoživotně.*“ Nejintenzivnější část enkulturation probíhá především v dětství, kdy rodiče nebo jiní dospělí svou výchovou vedou jedince k osvojení si důležitých prvků společenských norem. Průcha (2010b) doplňuje, že se člověk tímto procesem stává příslušníkem dané kultury. Pozornost je zaměřena na její nositele (jako jsou rodiče, příbuzní), kteří ji předávají dále. Soukup (2016) zmiňuje, že mnohé studie antropologů potvrzují odlišné způsoby výchovy napříč kulturami.

Dle Berryho (2011) pojem enkulturation napovídá, že kultura obklopuje jednotlivce a tento jedinec nabývá procesem učení její nejdůležitější aspekty. Proces enkulturation není úmyslný, často dochází k učení bez jakékoli výuky. Do procesu enkulturation jsou zapojeny vlivy rodičů, dalších dospělých a vrstevníků na rozvíjejícího se jedince. V závěru procesu je člověk úspěšně fungujícím jedincem v dané kultuře (jejího jazyka, zvyků či rituálů).

2 Akulturace

Průcha (2010b) uvádí, že i když je akulturace od historie, kdy vznikla nejrůznější etnika s vlastními jazyky a kulturami, až po současnost velmi běžným sociálním procesem, málokdo si ho ve společnosti uvědomuje. Akulturace probíhá skrze komunikaci při trvalém a dlouhodobém střetu dvou či více kulturních skupin. Jedinci, kteří pochází z odlišných společností, na sebe vzájemně přenášejí prvky svých kultur. Za součást akulturace je považováno jak akceptování, tak vylučování či deformace některých aspektů z cizí kultury. López Rocha (2002) dodává, že akulturace je proces, jenž lze charakterizovat jako předstupeň adaptace. Týká se způsobů, jak myslet, cítit a chovat se jako člen hostitelské kultury. Čeněk, Smolík a Vykoukalová (2016) uvádějí, že proces akulturace s sebou přináší i změny v původních kulturních vzorech, zároveň tvorbu nových schémat, u jedné nebo více kulturních skupin. Akulturace je většinou vnímána z pohledu minority, není považována za zdroj změn u hostitelské skupiny. V období akulturace, stejně jako při kulturním šoku, si jedinci procházejí stresově náročnými situacemi. Průcha (2010b) tvrdí, že jednání a postoje obou skupin, majoritní i minoritní, na sebe mají vliv a existuje několik druhů akulturačních strategií. Strategie akulturace jsou níže vysvětleny dle Berryho (2011).

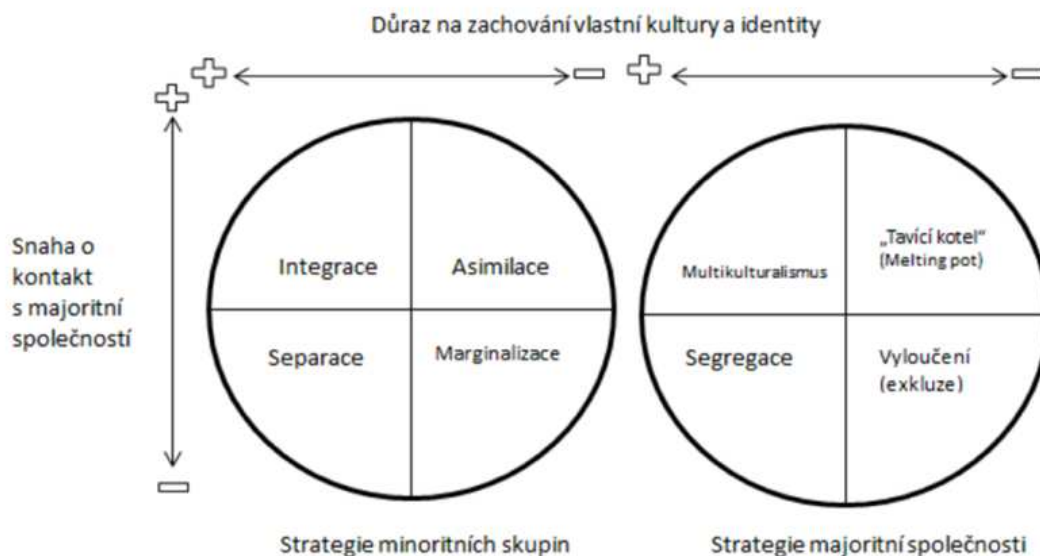
Akulturační strategie

Berry (2011) uvádí, že jeho strategický model akulturace vysvětluje, že způsob, jakým se jednotlivci přizpůsobují jiné kultuře, souvisí se dvěma otázkami. První otázka se zabývá tím, za jak moc důležité jednotlivci považují zachování své původní kultury. A druhá otázka spočívá v tom, jak moc se jednotlivci angažují v nové společnosti a do jaké míry považují kontakt s lidmi jiných kultur za podstatný. Berry zformuloval čtyři akulturační strategie nazvané: *asimilace*, *integrace*, *separace* a *marginalizace*. Znázorněny jsou na obrázku 2.

- 1) Asimilace: Průcha (2010b)** chápe asimilaci jako postupné začleňování jedné národnostní skupiny (etnika) a jeho kultury do jiné kultury tak, že původní kultura a její znaky se postupně vytrácejí a jsou nahrazeny aspekty majoritní společnosti. Charakteristická je snaha minoritní skupiny o splynutí s dominantním společenstvím a malá péče o zachování vlastní mateřské kultury, jež není žádoucí v novém prostředí.

- 2) **Integrace:** Průcha (2010b, str. 98) zmiňuje, že „*integrace je takový způsob adaptace, kdy imigranti uznávají, že poznání a přijetí kultury hostitelské země je pro ně důležité, avšak současně si chtějí udržet i svou vlastní kulturu. Integrovaní imigranti mají pak dvojí kulturní identitu, tj. jednak svou původní, jednak nově získanou.*“
- 3) **Separace:** Berry (2011) definuje separaci jako typickou strategii pro jednotlivce, kteří usilují o udržení své původní kultury a vyhýbají se kultuře hostitelské. Nejedná se tedy o akulturaci ani adaptaci.
- 4) **Marginalizace:** Poslední strategii Berry (2011) vysvětluje jako nedostatek možností nebo zájmu jedinců angažovat se v nové kultuře. Zároveň nevzniká ani snaha udržovat kulturu původní. Průcha (2010b) vyjadřuje, že v takovém případě identita imigrantů stojí na subkultuře jejich vlastní skupiny.

Obr. 2: Akulturační strategie

Zdroj: Berry, 2011

Na obrázku č. 2 jsou vyobrazeny akulturační strategie. Odlišné názvy akulturačních strategií závisí na tom, do jaké skupiny patří (minoritní nebo majoritní společnosti). Znaménka plus a minus určují, jestli jedinci kladou důraz na zachování vlastní kultury, nebo usilují o kontakt s majoritní společností. V levé části obrázku jsou vyjádřeny strategie nedominantní skupiny, které jsou popsány v předchozích odstavcích.

V následujících řádcích jsou vysvětleny strategie dominantní skupiny, které se nachází v pravé části obrázku, jsou jimi: tavící kotel, segregace, vyloučení a multikulturalismus. Pokud je asimilace hledána dominantní skupinou, pak se jedná o tavící kotel. Je-li separace prosazována majoritní společností, nazývá se segregace. Jestli se dominantní skupina přiklání k marginalizaci, může být označena jako vyloučení (exkluze). A pro integraci se užívá názvu multikulturalismus (Berry, 2002).

Soukup, Vodáková a Vodáková (2000) vysvětlují, že proces akulturace má obecně pět fází: první fází je konfrontace kultur, kdy dominantní i nedominantní skupina poznává vzájemné klady a zápory; následuje fáze akceptování určitých kulturních prvků do vlastního kulturního systému; současně probíhá deformace systému na základě dekompozice, která souvisí s akceptováním některých a odstraněním jiných kulturních obsahů; na závěr dochází k akulturační reakci, jež na jedné straně odmítá neznámé vlivy a na straně druhé je otevřená kulturním změnám akulturace.

2.1 Kulturní kontakt

Bochner (1982) uvádí, že ke kulturnímu kontaktu dochází při procesu akulturace, pro nějž je typické setkání jedinců z odlišných kultur. K získání obecné typologie kulturního kontaktu je zapotřebí identifikovat hlavní dimenze mezikulturních vztahů. Důležitou proměnnou je, zda dochází ke kontaktu mezi etnicky nebo kulturně odlišnými jedinci téže společnosti (souvisí s růstem multikulturních společností, např. kontakt mezi bílými a černými Američany), nebo jestli účastníci kontaktu pochází z různých společností (např. čínští turisté ve Francii). Uvedené příklady naznačují hlavní dimenze kulturního kontaktu, které zahrnují: *území*, kde kontakt probíhá (doma nebo v zahraničí); *časové rozmezí interakce* (např. krátkodobé, dlouhodobé); *účel* (např. dovolená, studium, práce); *typ zapojení*; *četnost kontaktu* (vysoká, střední, malá); *stupeň intimacy mezi jedinci* nebo *charakteristiky účastníků*. Podrobnější klasifikace je uvedena v tabulce č. 1. Čeněk, Smolík a Vykoukalová (2016) popisují, že četné kulturní kontakty v současné době vedou ke vzniku celosvětové kultury.

Dle Kolmana (2005) mohou být výsledkem kulturního kontaktu značná nedorozumění kvůli odlišným interpretacím společenských jevů či historie každé z kultur. Typické jsou pro kulturní kontakt jak tragické, tak i komické okolnosti. Každopádně kulturní kontakt

ukazuje, jak hluboce je naše jednání, myšlení, vnímání a prožívání dáno naší mateřskou kulturou.

Tab. 1: Dimenze kulturního kontaktu a jejich příklady

Dimenze kulturního kontaktu	Mezi členy téže společnosti		Mezi členy odlišných společností	
	Typ	Příklad	Typ	Příklad
Území	společné	černí a bílí Američané	doma nebo zahraničí	turisté, zahraniční studenti, imigranti, hostitelé
Časové rozmezí	dlouhodobé	černí a žlutí Jihoafričané	krátkodobé, střednědobé, dlouhodobé	turisté, zahraniční studenti, imigranti
Účel	život	rudí a bílí Američané	dovolená, žití, studium, práce	imigranti, zahraniční studenti, pracovníci, turisté
Typ zapojení	účast ve společnosti	australoidní a europoidní Australané	účast, využití, spolupráce pozorování	imigranti, pracovníci, experti turisté
Četnost kontaktu	vysoká	černí a bílí Američané	vysoká, střední, nízká	imigranti, zahraniční studenti, turisté
Stupeň intimity mezi jedinci	vysoká až nízká sociální vzdálenost	černí a žlutí Jihoafričané	vysoká až nízká sociální vzdálenost	imigranti, zahraniční studenti, turisté
Charakteristiky účastníků	rasa, náboženství, jazyk	černí a bílí Američané, Irové, Indové	rasa, náboženství, jazyk	imigranti, zahraniční studenti, turisté

Zdroj: Vlastní zpracování dle S. Bochnera, 1982

2.2 Kulturní identita

Kulturní identita se začíná utvářet procesem socializace v dětství. Podrobněji je tento jev vysvětlen ve druhé kapitole. Morgensternová (2007) k tématu uvádí, že dítě si je postupně vědomé své příslušnosti k určité kultuře a snaží se splnit očekávání svého okolí. Kulturní identita vychází z identity skupinové, s níž je jedinec úzce spojen a sdílí s ní stejné sociální a kulturní prvky. Během dětství si jedinec začíná být vědom své kulturní identity a rozvíjí se. Tříleté dítě si běžně uvědomuje své pohlaví. Navíc ho svým chováním a typem hry ještě více potvrzuje (např. holčička si bude hrát na princeznu a chlapeček na piráta). Dokud dítě nenastoupí do školy, svou kulturní identitu si zcela neuvědomí. Zřetelná je až při setkání s lidmi odlišných kultur, kdy má dítě možnost zpozorovat na člověku jinou barvu pleti, řeč, nebo chování.

Dle Uruk (2006) každý člen určité kultury a společnosti má vrozenou potřebu identity. Osobní identita souvisí s kulturní identitou, jež je vědomě udržována členy určité kultury a slouží k jejich vzájemnému propojení. Dále je zmíněno, že identita se odvíjí od toho, zda je příslušná kultura spíše individualistická nebo kolektivistická. Členové pocházející z individualistických kultur (např. Spojené státy americké) kladou větší důraz na osobní identitu, zatímco členové kolektivistických kultur, jako je například Japonsko, kladou větší důraz na identitu rolí, které jsou jednotlivcům přisuzovány v rámci jejich skupiny. Coucher (2006) tvrdí, že identita jednotlivce stojí na kulturní, sociální a osobní identitě. Uvádí čtyři přístupy ke studiu identity. První přístup, který vychází z období osvícenství, vidí identitu jako relativně statické vnímání sebe sama, jež je odolné vůči vnějším vlivům. Pro druhý přístup je důležitá sociální konstrukce reality. Třetí přístup vnímá identitu jako otevřenou, neustále se měnící formu. Čtvrtý přístup pochází z hermeneutických a fenomenologických školních myšlenek a tvrdí, že identita je forma vědomí, které si jedinec není vždy vědom. Svou totožnost si jedinec uvědomuje až ve chvíli, kdy je vyzván si ji uvědomit (Morgensternová, 2007) – děti v mladším školním věku, když dochází do kontaktu s dětmi jiných kultur.

3 Adaptace

Výsledkem procesu akulturace, který je popsán v předcházející kapitole, je stav přizpůsobení se, často také označován jako adaptace. Podrobněji to znamená osvojení si způsobů myšlení, cítění a chování hostitelské kultury a současně tvorbu změn v původních schématech kulturního systému jedince či skupiny (López Rocha, 2002). Jedná se o dynamický proces, jenž může být dále interpretován jako vzájemné obohacování, poznávání a přizpůsobení dvou či více skupin. Migranti i hostitelé tvoří chod společnosti dané země, do které přispívají svým soužitím (Baffoe, 2006). Jednoduše lze shrnout, že při úspěšné adaptaci na novou kulturu jedinec reaguje, přemýšlí a chová se dle vzorců místní kultury (Maertz, 2009).

Přizpůsobení se novým podmínkám dominantní skupiny závisí na mnohých faktorech a zahrnuje obvykle spoustu odlišných forem. Vliv mají jak migranti samotní, tak i imigrační politika země či přístup majoritních obyvatel k imigrantům. Dále adaptace závisí na fyzické a kulturní blízkosti obou skupin (minoritní a majoritní), jestli si vůbec minorita přeje integrovat do převažující společnosti, důležitá je též typologie místa bydliště imigrantů či geografická vzdálenost mezi původní a současnou zemí minority (Šišková, 2001).

3.1 Teorie adaptace

Existuje několik teorií, které popisují, vysvětlují a předpovídají proces adaptace. Jedny z nejznámějších teorií zahrnují různá pojetí kulturního šoku či akulturace. Uvedené jsou některé z nich, např. Lysgaard, 1955; Oberg, 1960; Gullahorn a Gullahornová, 1963; Adler, 1975; Wardová, 1995 a Kimová, 2001, 2005 (McKay-Semmler, 2010).

Původně jedna z nejvlivnějších teorií byla uvedena Lysgaardem v polovině minulého století. Jeho model adaptace byl postaven na základě výzkumu zahraničních studentů ve Spojených státech amerických. Zjistil, že nejvíce obtíží při svém pobytu měli studenti, kteří zůstali v USA mezi šesti a osmnácti měsíci, oproti jedincům, jež zůstali kratší nebo delší čas ve stejné zemi. Jako výsledek své studie Lysgaard navrhl hypotézu o křivce ve tvaru písmene U, neboť vyplývá, že proces adaptace kopíruje právě takové schéma. Ze začátku probíhá proces snadně bez jakýchkoli problémů, poté následuje stav krize,

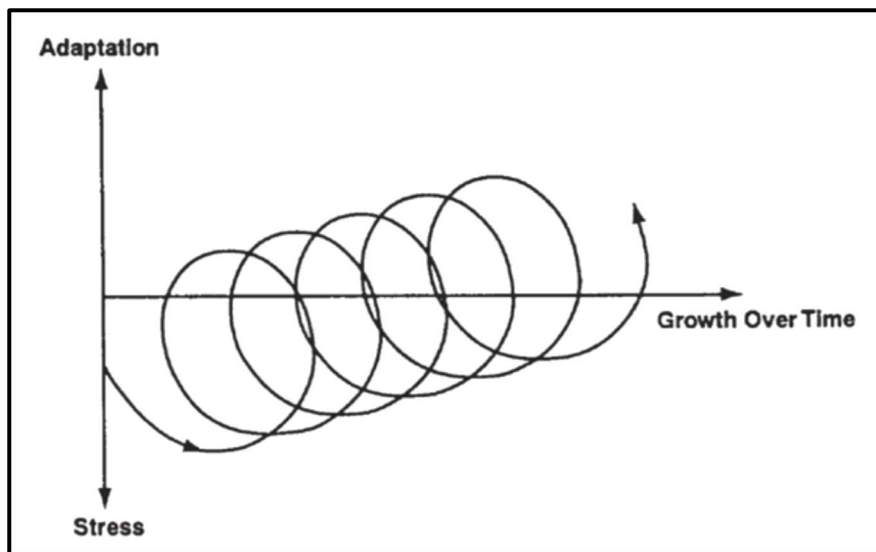
kdy se jedinec cítí nešťastně a objevuje se řada obtíží. V závěru dochází ke zlepšení situace, jedinec se úspěšně začleňuje do hostitelské kultury (Lysgaard, 1955).

Podobná teorie byla představena K. Obergem (1960), již pojmenoval jako kulturní šok. Teorie slouží k popsání úzkostlivých stavů při ztrátě všech známých sociálních jevů jedince. Oberg navrhl čtyři stádia interkulturní adaptace, která vychází z hypotézy o U-křivce. O pár let později, na základě Obergova návrhu, byla vytvořena hypotéza o W-křivce J. T. Gulahornem a J. E. Gulahornovou (1963), která definovala páté stádium. První fází jsou tzv. „líbánky“, charakteristickými jsou pocity vzrušení či fascinace z nového prostředí. Druhá fáze se vyznačuje pocity, jako jsou úzkost, nepřátelství vůči novému prostředí a stesk po domově. Dále nastává přechodná, třetí fáze. Čtvrté stádium je období přizpůsobení se a integrace v hostitelské zemi. I když kulturní šok představuje negativní prožitky, ve svém závěru většina jedinců nakonec začne chápat systém nové kultury a uspokojivě se integrují. Pokud jedinci strávili čas v hostitelské zemi pouze dočasně a vrací se zpět do své mateřské země, nastává ještě pátá fáze. V posledním stádiu se dostavuje kulturní šok z návratu domů, jenž je dosti podobný tomu v hostitelské zemi, ne-li extrémnější. Když se podíváme na celkovou zkušenost s návratem domů, pak se jedná spíše o křivku ve tvaru písmene W. Křivka charakterizuje časové vzorce v jednotlivých reakcích na zahraniční a následně domácí prostředí.

Ovšem i další autoři zachytili vývoj adaptace. Například Adler (1975) hovoří o výsledcích kulturního šoku jako o přechodných zkušenostech vedoucích k celkovému rozvoji osobnosti. Adler uvedl prvotní část přechodné zkušenosti jako fázi kontaktu a identifikoval ji podobně jako Oberg libánkovou fází, dále fázi rozpadu jako druhou část, kdy je návštěvník dezorientovaný, následuje fáze reintegrace, která stupňuje zmatení a jedinec odmítá nové prostředí. Zároveň je reintegrace důležitým okamžikem, protože jedinec začíná rekonstruovat svou identitu, což mu napomáhá vyřešit frustraci. Jestliže návštěvník setrvá v zahraničí, pak se dostane do fáze nezávislosti, která je charakteristická důvěrou a plnou schopností fungovat v nové kultuře. Dále Wardová a Kennedy (1999) přišli s modelem adaptace, kde rozlišují psychologickou a sociokulturní oblast adaptace. Psychologická stránka adaptace souvisí s duševním zdravím a pohodou. Sociokulturní stránka přizpůsobení poukazuje na kvalitu sociálních vztahů a sociokulturní kontexty. Jinak řečeno, obě zmíněné složky adaptace jsou vzájemně provázané a zároveň empiricky odlišné. Také Kimová (2005) interpretovala

jednu z teorií, nazvanou *The Stress-Adaptation-Growth Model*, která vysvětluje transformační proces při styku jednotlivce s neznámou kulturou. Jde o spirálovitý systém, viz obrázek č. 3, při kterém zpočátku jedinec odporuje změnám, prožívá zmatek, nejistotu či další stresové situace související s novým prostředím. Tento stav často přiměje jednotlivce překonat výzvy a osvojit si důležité prvky tamní společnosti.

Obr. 3: *The Stress-Adaptation-Growth Dynamic: A Process Model*

Zdroj: Kim, 2001

3.2 Kulturní šok

Jestliže se setkají dva nebo více lidí odlišných kultur a stupňují se mezi nimi nedorozumění, pak dochází ke kulturnímu nedorozumění. Pokud se nedorozumění ještě zvyšuje, jedná se o tzv. střet kultur. K takové situaci dochází běžně při vycestování do zahraničí za různými účely jako třeba diplomacie nebo při mezinárodním obchodu. Pokud pobyt v zahraničí trvá delší dobu, mohou lidé zažívat frustraci, nazývanou se kulturní šok (Hofstede, 2002).

Kulturní šok je hlubokou osobní zkušeností, která se u každého jedince projevuje jiným způsobem a není stejná pro jednu osobu při více různých zahraničních cestách (Hofstede, 2002). Vždy, když se jedinec ocitne v novém kulturním prostředí, pak prožívá nový kulturní šok (Hofstede, 2007). Většina prvků, jež budou projednány, je lehce rozpoznatelná pro každého, kdo si kulturním šokem prošel. Jedná se o proces postupného

přizpůsobení se cizí kultuře. V určité fázi procesu se člověk ocitá v nespécifickém stavu nejistoty, kterému často ani sám nerozumí. Těžko se nachází porozumění místním lidem, natož vědět, co od nich očekávat a jaká mají svá individuální společenská očekávání. Může to nastat kdykoli, když se jedinec musí přizpůsobit novému společenskému systému, kde neplatí známé návyky. V některých případech se může jednat i o nové zaměstnání, rodinu, školu či město (Hofstede, 2002).

Symptomy kulturního šoku

Člověk od člověka se liší svými reakcemi na kulturní šok a projevy nabývají různých podob. Dobrým příkladem mohou být způsoby stolování. Někteří lidé se cítí pohodlně, co se týče jistého způsobu, jak jíst jídlo, jiní lidé se mohou cítit nepříjemně a pak existují jedinci, jimž může připadat stejný druh stolování až nechutný. Vše se odvíjí od hodnot, které si s sebou každý nese. Pohled na věc se však může změnit, pokud se jedinec zajímá o danou kulturu a postupně si na ni zvykne (López Rocha, 2002).

R. B. Owen (2002) ve své disertační práci popsal různé symptomy, které s sebou přináší kulturní šok. Typickými projevy kulturního šoku jsou úzkost, deprese či dezorientace. Šok ze změny obvykle vyvolává další příznaky: nadměrnou péči o hygienu (časté mytí rukou) a zdraví; strach z fyzického kontaktu spojeného s pocitem uzavřenosti; skelný pohled; pocit bezmoci; stesk po domově a členech vlastní kultury; záchvaty hněvu a frustrace z maličkostí; přehnaný strach z okrádání či zranění; žádná motivace k angažování se na aktivitách nebo učení se jazyka hostitelské země; celkové nepřátelství vůči hostitelské kultuře; v neposlední řadě je charakteristickým rysem velká touha po domově a s ním spojenými zvyky a denními rituály. Také Hofstede (2002) identifikoval několik indikátorů kulturního šoku, zaznamenal např.: nedostatek porozumění způsobům chování cizí kultury, poněvadž původní návyky mají odlišný význam; hodnoty nejsou stejné jako ty, jež člověk považuje za krásné či žádoucí, nemusí být hostiteli respektovány; celkové znepokojení kvůli novým způsobům; staré sociální dovednosti nefungují; pocit, že kulturní šok nezmizí.

Důležitým faktorem, který by měl ovlivňovat průběh adaptace jedince, je kulturní vzdálenost mezi původní a hostitelskou společností. Kulturní vzdálenost vyjadřuje celkový rozdíl v životním stylu mezi oběma kulturami. Lze předpokládat, že čím větší

vzdálenost musí jedinec absolvovat do hostitelské země, tím obtížnější je proces akulturace. (Heine, 2016)

3.2.1 Fáze kulturního šoku

Existuje mnoho návrhů vývoje kulturního šoku a několik jich bylo i popsáno. Nyní se dostáváme k podrobnějšímu vysvětlení, jak kulturní šok probíhá. Vybrán byl základní model K. Oberga (1960) vysvětlující čtyři stádia a model Gullahorna a Gullahornové (1963), jenž navázal na hypotézu o U-křivce a přidal páté stádium, které změnilo křivku do tvaru písmene W. Níže jsou uvedeny všechny fáze kulturním šoku:

1) Euforie (stádium líbánek)

V první fázi se jedná o nový styk s cizí kulturou, kdy jedinec zažívá pocity nadšeného a zvědavého turisty, základní identita však zůstává nezměněná (Hofstede, 2002). Zpočátku mají migranti extrémně pozitivní zážitky při návštěvě nové země. Užívají si nové zkušenosti, setkání s místními lidmi, se kterými mají možnost komunikovat v cizím jazyce, zkoušejí nové jídlo a celkově prožívají vzrušení z exotického prostředí. První etapa se označuje jako líbánky (Heine, 2016). Většina lidí je fascinována novými vjemy během prvních týdnů. Období líbánek však netrvá věčně, obvykle se jedná o pár týdnů či měsíců, v závislosti na okolnostech (Oberg, 1960). Cestující si obvykle odnesou do své země pouze zážitky z prvního stádia líbánek a nezdrží se déle. Mají tendenci vnímat hostitelskou zemi jako vzrušující a příjemnou (Heine, 2016).

2) Frustrace

Druhá fáze nastává, když cestující v zahraničí zůstane a jsou před něj postaveny výzvy skutečného života v tamní zemi. Charakteristickou známkou fáze je agresivita či nepřátelství vůči hostitelské zemi. Negativní postoj nejspíše pochází z obtíží, s nimiž se jedinec snaží vyrovnat při procesu akulturace (Oberg, 1960). Těžkosti vznikají kvůli rozpadu všech známých sociálních návyků, které si jedinec dříve osvojil, a nyní jsou před něj kladeny nové společenské způsoby, podněty a požadavky hostitelské společnosti. Člověk je ohromen, pociťuje dezorientaci a trpí osobní nedostatečností (Hofstede, 2002). Nedílnou součástí je i silný stesk po mateřské zemi a všem, co se s ní pojí, jako jsou rodina, přátelé a různé maličkosti, nad kterými by se jedinec za normálních okolností nezamýšlel. Může se jednat o každodenní šálek čaje po probuzení, rozhovory

se sousedy či posezení ve svém oblíbeném zátiší u jezera. Kulturní šok vede k pocitům podrážděnosti, deprese a bezmoci, které jsou typické při zvykání si na novou kulturu (Heine, 2016). V jistém smyslu se jedná o krizovou část zahraničního pobytu. Záleží na konkrétním jedinci, jestli se nakonec adaptuje na nové prostředí, překoná krizi, nebo ukončí pobyt dříve, než dojde do stádia nervového zhroucení (Oberg, 1960).

3) Akulturace

Kroky k úspěchu začínají v okamžiku, když si návštěvník osvojí alespoň základní znalosti místního jazyka, jež jsou klíčovým aspektem k plynulé komunikaci a navazování kontaktů s místními lidmi. Stává se soběstačným jedincem a začínají se mu otevírat možnosti hostitelského prostředí, i když jsou stále přítomny obtíže. V některých případech může dojít k nadřazenému postoji vůči kultuře a lidem v cizí zemi. Častou formou odlehčování nelehké situace mohou být vtipy o místních lidech, či dokonce o vlastních nesnázích. Důležitým prvkem této fáze je postupné zlepšení situace a psychické stránky jedince (Oberg, 1960).

4) Přizpůsobení (adaptace)

V tomto stádiu jedinec zdárně integroval do svého systému nové vjemy, a je tak schopen dobře fungovat v novém prostředí. Racionálně rozlišuje dobré a špatné jevy obou kultur a vybírá si, jaké hodnoty přijme a jaké bude pouze navenek respektovat (Hofstede, 2002). Přestože se mohou objevit chvíle napětí, návštěvník je schopen existovat v nové společnosti bez pocitů úzkosti. Zmíněné napětí zmizí v okamžiku, kdy jedinec plně pochopí podstatu společenského systému. Lze říci, že v této fázi návštěvník již akceptuje zvyky hostitelské země a stávají se další formou jeho životního stylu. Úplným přizpůsobením se nemyslí pouze akceptace tradic, zvyků či jídla nové kultury. Jde především o to, že si člověk dovede zmíněné prvky kultury užívat. Ve chvíli, kdy se návštěvník vrací zpět do své mateřské země, obvykle si s sebou bere různé suvenýry, a pokud odjíždí s dobrými vzpomínkami, pak mu bude scházet hostitelská země i lidé, na něž si zvykl (Oberg, 1960).

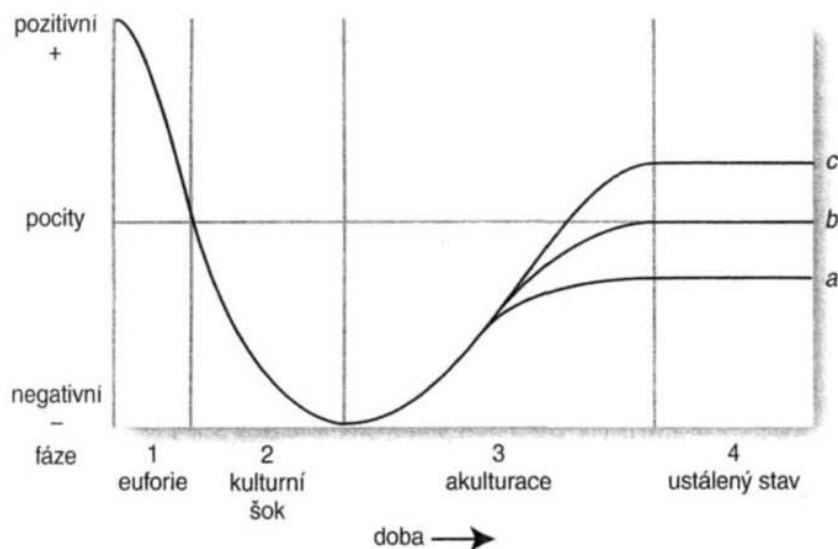
Hofstede (2002) definoval tři fáze přizpůsobování, jsou vyobrazeny na obrázku č. 4. Jde o následující druhy adaptace:

- a) jedinec dosáhl ustáleného stavu a přizpůsobil se novému prostředí. Jedná se však o negativní zkušenost ve srovnání s domácím prostředím. Pro jedince je charakteristické, že se cítí odmítavě a osaměle;
- b) jedinec se stal bikulturním, tedy se adaptoval na obě kultury stejně dobře. Je spokojený jak v hostitelské, tak i domovské společnosti;
- c) poslední verzí je, že se jedinec adaptoval na novou kulturu lépe než na svou domácí. Návštěvník je nyní domorodcem a stal se tzv. více Římanem než Římané.

5) Obrácený kulturní šok

Při návratu do své domovské země může jedinec zažívat opačný kulturní šok, tedy si projde stejné fáze akorát ve své mateřské zemi. Ze začátku je přítomna velká radost ze shledání se svojí rodinou, všemi blízkými přáteli ale také kupříkladu z oblíbených míst či jídla. Po nějakém čase však jedinec zjišťuje, že se necítí doma stejně jako před odjezdem do zahraničí. Může pociťovat odcizení od lidí kolem, protože nikdo nedokáže pochopit jeho specifické zážitky. Jedinec si zrovna prošel dlouhodobou změnou, jež se na něm silně podepsala, a žádné místo není již stejné jako dříve. Situace proto opět vyžaduje jistou trpělivost, než si člověk zvykne na změnu prostředí, i když jej zná z minulosti (Heine, 2016).

Obr. 4: Akulturační křivka

Zdroj: Hofstede, 2007

Jak se vyrovnat s kulturním šokem

Oberg (1960) popisuje možná řešení, jak se zotavit z kulturního šoku co nejrychleji. Podstatným krokem je umět jazyk hostitelské země, který představuje hlavní symbolický systém sdělení. Umožňuje dorozumět se s místními lidmi a poznat je. Naučit se však nový jazyk není lehké, zvláště pak pro dospělého jedince, což může vyvolat další vlnu frustrace, bezmoci či úzkosti. Důležité je mít trpělivost a vědět, že výsledky se postupně dostaví. Krok po kroku zkoušet konverzovat s lidmi hostitelské země v blízkém okolí. Vhodné je např. navázat přátelský rozhovor se sousedem nebo s přáteli. Při nakupování a dalších aktivitách se pak každému jedinci otevře nový svět, začne chápat jeho kulturní významy a dostaví se pocity síly a důvěry.

4 Dimenze národních kultur podle Geerta Hofstedeho

Výzkum týkající se dimenzí národních kultur je bezesporu spojen s vědcem G. Hofstedem a také jeho synem G. J. Hofstedem. Čeněk, Smolík a Vykoukalová (2016) uvádějí, že Hofstede svým výzkumem udělal velký krok k porozumění interkulturním odlišnostem v mnoha oblastech – od pracovních až po soukromé. Průcha (2010b) popisuje, že inspirací byli Hofstedemu sociolog A. Inkeste a psycholog D. Levinson a jejich práce o „národní kultuře“, již publikovali v roce 1954. Ve své studii rozšířili tři dimenze hodnot, které mají dopad na fungování společností a skupin, včetně jednotlivců v daných skupinách, po celém světě. Konkrétně se jedná o následující dimenze:

- 1) vztah k autoritě;
- 2) sebepojetí jedince, především:
 - a) vztah mezi jedincem a společností,
 - b) individuální chápání mužskosti a ženskosti;
- 3) způsoby zacházení s konflikty, včetně zvládnutí agrese a vyjadřování citů.

Průcha (2010a) uvádí, že Hofstede provedl dotazníkové šetření zaměstnanců poboček firmy IBM, které se nachází v několika zemích světa. Dotazníkové otázky se soustředily na hodnotové orientace více než 116 tisíc pracovníků, kteří reprezentovali 74 zemí a regionů Ameriky, Evropy, Asie a Afriky. Ze získaných dat odvodil dimenze, tj. kritéria určující odlišnosti národních kultur. Hofstede (2007) definuje dimenze jako prvek kultury, jenž lze měřit ve vztahu k rozdílným kulturám. Základní problémové oblasti odpovídají čtyřem dimenzím, jež byly označeny jako vzdálenost moci (od malé k velké), kolektivismus versus individualismus, feminita versus maskulinita a vyhýbání se nejistotě (od slabé k silné).

V osmdesátých letech minulého století byla přidána pátá dimenze označená jako dlouhodobá versus krátkodobá orientace. Ta vznikla ve spolupráci s M. H. Bondem na základě čínského dotazníku hodnot (1988). Šestá dimenze požitkářství versus zdrženlivost byla přidána na základě výzkumu Minkova v roce 2010 (Hofstede, Hofstede a Minkov, 2010). Níže jsou stručně shrnuty všechny zmíněné dimenze:

Vzdálenost moci

Hofstede (2001) říká, že vzdálenost moci se zabývá potřebou závislosti a vzájemnou závislostí ve společnosti. V zemích s nízkou vzdáleností moci je nerovnost považována za nežádoucí a existuje snaha ji minimalizovat. Lukášová (2010) zmiňuje, že nadřazení a podřazení se zde považují za sobě rovné a privilegia nadřazených jsou odsuzována. Hierarchická struktura organizace je pouze symbolem nerovností rolí, jež je zavedena z nutnosti, a role jsou chápány jako něco, co může být lehce změněno. Hofstede (2000) dále uvádí, že v zemích s vysokou mírou vzdálenosti moci je nerovnost vnímána jako základ společenského řádu.

Kolektivismus versus individualismus

Hofstede (2002) interpretuje individualistickou kulturu jako společnost, kde lidé kladou důraz především sami na sebe a své nejbližší. Pro jedince je typické, že si mohou dělat, co chtějí. Cení se především hodnoty, jako jsou svoboda a osobní práva jedinců. Naopak kolektivistické kultury se soustředí na jedince v rámci jeho rozšířené rodiny, do níž se narodil. Snahou je mít harmonické vztahy a vyhýbat se konfrontacím. Každý člověk reprezentuje skupinu, ke které patří. Komunikační styl je obvykle nepřímý. Průcha (2010a) dále říká, že pro kolektivistické skupiny je typické, že chrání své členy v průběhu jejich životů výměnou za jejich věrnost.

Feminita versus maskulinita

Dle Morgensternové (2007) tato dimenze poukazuje na rozlišení rodových rolí ve společnosti. Průcha (2010a) chápe maskulinitu jako symbol mužského aspektu v hodnotách určité kultury. Prvky mužského vlivu jsou: průbojnost či soutěživost. U maskulinních kultur jsou rodové role jasně odlišeny. U feministických kultur rodové role splývají. Dimenze feminita versus maskulinita se zabývá například problematikou rovnoprávnosti žen ve společnosti.

Vyhýbání se nejistotě

Hofstede (2007, str. 131) definuje dimenzi vyhýbání se nejistotě „jako stupeň, v němž se příslušníci dané kultury cítí ohroženi nejistotou nebo neznámými situacemi. Tento pocit je, kromě jiného, vyjadřován nervovým napětím a potřebou předvídatelnosti, a tedy také

potřebou psaných i nepsaných pravidel.“ Podle Lukášové (2010) v zemích s vysokou mírou vyhýbání se nejistotě jsou lidé emocionální, nepokojní, zaneprázdnění. Jejich životy provází vnitřní naléhavost, úzkost a stres, spojené s vysokou potřebou předvídatelnosti a srozumitelnosti. V zemích s nízkou mírou vyhýbání se nejistotě lidé naopak působí klidně, pro někoho až lenivě (např. pro příslušníky kultur s vysokou mírou vyhýbání se nejistotě). Nejistota je přirozený prvek života a je přijímána tak, jak přichází, bez stresu či nepohody.

Dlouhodobá orientace

Morgensternová (2007, str. 66) uvádí, že *„tato dimenze vyjadřuje míru významu osobní stability, šetrnosti, vytrvalosti a respektu vůči tradicím. V krátkodobě orientovaných společnostech je kladen důraz na současnost a minulost a všechny aktivity související s těmito časovými úseky.*“ Praktickým příkladem je uctívání tradic a aktivit, které mají krátkodobý význam. Morgensternová (2007, str. 66) dále zmiňuje, že *„kultury s dlouhodobou orientací jsou připraveny vykonávat činnosti, jejichž efekt se projeví později (osobní vytrvalost, šetrnost).*“

Požitekárství versus zdrženlivost

Hofstede, Hofstede a Minkov (2010) zdůrazňují, že společnosti s vysokou mírou požitkářství umožňují relativně svobodné uspokojování lidských potřeb spojené s užíváním si života a zábavou. Jejich členové mají tendenci být spíše pozitivně naladěni. Ve společnostech zdrženlivých se taková uspokojení spíše omezují přísnými sociálními normami. Lidé naopak vykazují známky negativních emocí a cyničnosti.

4.1 Porovnání hodnot České republiky a Nepálu na základě výzkumu G. Hofstedeho

Nyní se dostáváme k porovnání národních kulturních hodnot České republiky a Nepálu podle výše zmíněných dimenzí G. Hofstedeho. Praktická část bakalářské práce se zabývá procesem adaptace Nepálců na české prostředí. Je proto vhodné zjistit, v čem se kultury nejvíce odlišují, případně podobají.

Kultura jako taková je obtížně měřitelná, protože utváří naše vnímání světa, jež často považujeme za samozřejmé (Silverthorne, 2008). Výsledky Hofstedeho výzkumu jsou

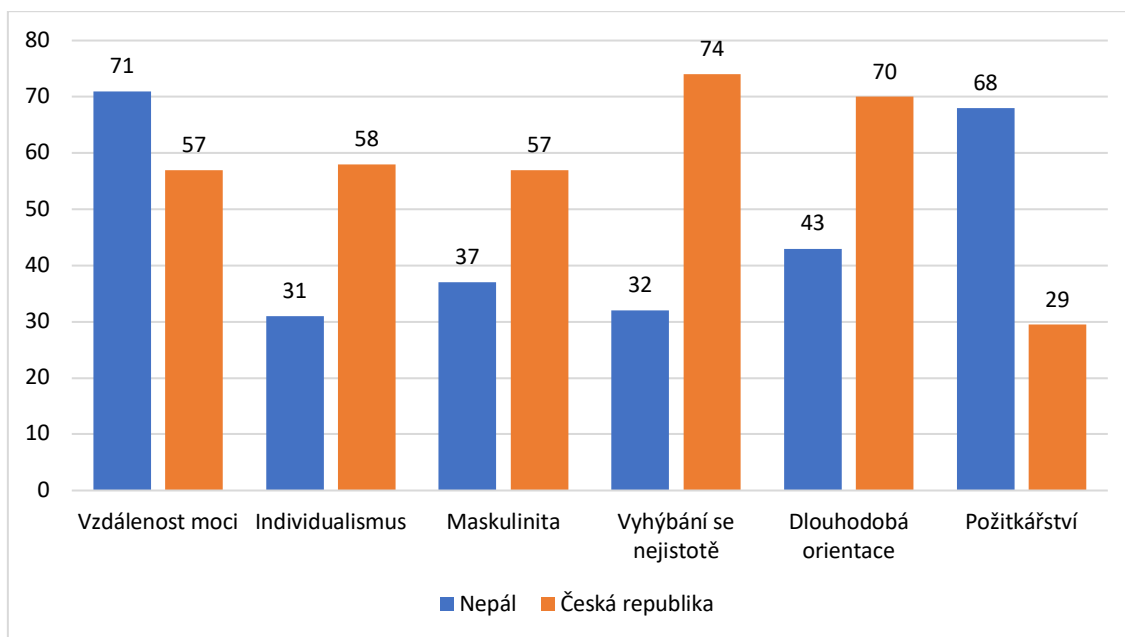
měřeny na základě studie zaměstnanců jedné firmy (IMB), čímž dochází k odlišné reprezentativnosti souboru každé země (Voronov a Singer, 2002). I když studie může být vhodná pro velmi vzdělané pracovníky technologických firem v konkrétní zemi, nemohou se její výsledky vztahovat na celou kulturu (Čeněk, 2015). Hofstede každopádně poskytl teoretický rámec, jenž je užitečný pro strukturování výzkumu a pro další lidi, kteří přichází do kontaktu s lidmi napříč kulturami (Silverthorne, 2008).

V grafu č. 1 lze identifikovat jednotlivé dimenze obou zemí. Chceme-li se soustředit na podobnosti obou kultur, nalezneme je spíše vzácně. Ze všech dimenzí jsou si země podobné nejvíce v dimenzi vzdálenosti moci, Nepál dosahuje hodnoty 71 a ČR 57. Můžeme tedy říci, že obě země jsou hierarchické, jelikož se se svým skóre nalézají v nadprůměrné pozici indexu vzdálenosti moci. Tím, že Nepál dosahuje vyššího skóre vzdálenosti moci než ČR, je tak nerovnost v zemi považována za přirozený řád společnosti a existuje velká mezera v moci mezi nadřízenými a podřízenými. Index maskulinity je u ČR 57 a vyjadřuje, že v české společnosti jsou rodové role jasně vymezeny. Naopak v nepálské kultuře má index maskulinity hodnotu 37, společnost je femininní a vykazuje známky kompromisu.

Značné rozdíly mezi zeměmi lze najít v indexu individualismu, dlouhodobé orientaci a nejvíce pak v indexu požitkářství a indexu vyhýbání se nejistotě. Podle dat z výzkumu G. Hofstedeho je ČR zemí individualistickou se skóre 58 a jedinci jsou obecně nezávislí na skupině, do které se narodili, a mohou si dělat, co chtějí. Na druhé straně v Nepálu je hodnota individualismu 31, to znamená, že společnost je kolektivistická. Každý jedinec reprezentuje po celý svůj život skupinu, k níž patří a přizpůsobuje se jí. O rodiče musí být dětmi postaráno až do konce jejich života (pokud možno nejstarším synem). Hodnota 70 charakterizuje u ČR dimenzi dlouhodobé orientace. Češi mají sklony k šetrnosti, tedy k činnostem, jejichž výsledky se projevují později. Nepál dosahuje nízkých hodnot dlouhodobé orientace, společnost definuje důraz na současnost, minulost a s nimi souvisejícími aktivitami (např. úcta k tradicím atp.). V dimenzi požitkářství se ČR pohybuje nízko s hodnotou 29. Lidé nepovažují naplňování svých potřeb a užívání si života za podstatné. Oproti tomu Nepál s nadprůměrnou hodnotou 68 v této dimenzi vykazuje známky požitkářské společnosti, což znamená, že lidé jsou optimističtější a nepovažují za špatné jen tak relaxovat a užívat si volného času, pokud si ho mohou dovolit. Poslední dimenzí ke srovnání je dimenze vyhýbání se nejistotě, kde se ČR

a Nepál nejvíce odlišují podle dat z výzkumu G. Hofstedeho. Česká republika má vysokou míru indexu vyhýbání se nejistotě se skóre 74. Lidé vyžadují předvídatelnost, jsou zaneprázdnění a nepokojní. Nepál má nízký index vyhýbání se nejistotě s hodnotou 32. Lidé jsou klidní a nejistota je považována za přirozenou záležitost bez známek stresu.

Graf 1: Porovnání národních dimenzí mezi ČR a Nepálem

Zdroj: upraveno dle <http://geerthofstede.com> (2014).

II. Empirická část

Praktická část této bakalářské práce se zabývá výsledky kvalitativního výzkumu, který si klade za cíl prozkoumání procesu adaptace Nepálců na českou kulturu. Hlavní metodou byl polostrukturovaný rozhovor s deseti respondenty. Nejprve je uveden hlavní cíl výzkumu a výzkumné otázky. Dále jsou popsány metody, jež byly zvoleny ke sběru dat a dosažení žádoucích výsledků. V neposlední řadě je v této části popsán a představen výzkumný soubor, podrobně zanalyzována data rozhovorového šetření a zodpovězeny výzkumné otázky.

7 Cíl výzkumu

Hlavním cílem praktické části práce je zjistit, zanalyzovat a popsat proces adaptace Nepálců na české kulturní prostředí.

7.1 Výzkumné otázky

Výzkumné otázky, jež se zabývají procesem adaptace Nepálců na českou kulturu, jsou následující:

- 1) Jak vybraní respondenti vnímají a reagují na české kulturní prostředí a jeho obyvatelstvo?
- 2) Jak pobyt v České republice změnil respondentům jejich životní styl?

8 Metoda

Jedná se o kvalitativní výzkum, jenž zahrnoval nenáhodný výběr výzkumného souboru a polostrukturovanou formu rozhovoru. Celkem bylo provedeno deset rozhovorových šetření na vzorku nepálských imigrantů žijících v České republice.

8.1 Rozhovor

Zvolena byla polostrukturovaná forma rozhovoru, jež je založena na předem stanoveném obsahovém schématu a otevřených otázkách, které byly sestaveny za pomoci vedoucího práce. Součástí rozhovoru bylo grafické vyjádření fází adaptačního procesu, kterými si jedinec prošel během pobytu v ČR. Zaznamenáno bylo celkem deset rozhovorů

prostřednictvím audio rekordéru na přenosném počítači. Nahrávky jednotlivých rozhovorů byly zpracovány písemně do Wordu a následně upraveny v Excelu do grafů a tabulek. Respondenti byli předem seznámeni s tématem rozhovoru. Rozhovor byl veden buď v českém, nebo anglickém jazyce. Časové rozmezí interview bylo 30 minut až 5 hodin. Délka závisela na mnohých faktorech, např.: ochota respondenta trávit čas rozhovorem, osobní zájem respondenta podílet se na výzkumu, osobní vztah respondenta k výzkumníkovi, úroveň českého či anglického jazyka dotazovaného jedince. Se všemi respondenty bylo interview vedeno při osobním setkání. Z toho devět rozhovorů bylo situováno v domácnosti jednotlivých účastníků a jeden v kavárně. Struktura a otázky rozhovoru jsou uvedeny v Příloze č. 1: Seznam otázek použitých v rozhovorech.

Mimo základní údaje o respondentu (pohlaví, věk, vzdělání, město pobytu a stav) rozhovor obsahuje následující čtyři kategorie:

- 1) Důvod příjezdu a pobytu v České republice
- 2) Pocity při příjezdu
- 3) Vnímání české kultury a obyvatelstva
- 4) Proces adaptace

9 Výzkumný soubor

Výzkumný soubor celkem čítá deset respondentů, z toho jsou čtyři muži a šest žen ve věku od dvanácti do čtyřiceti čtyř let. Jednalo se o nenáhodný výběr, metodu sněhové koule. Metoda se nachází v neznámém prostředí. Výběr se odvíjí od jednotlivců, u kterých byly identifikovány vhodné charakteristiky a ti odkazují na další jednotlivce podobných charakteristik, které znají (Kašparová, Komárková a Surynek, 2001). V praktické rovině byl kontakt s nepálskou komunitou navázán skrze nepálského příslušníka, který žije v České republice. Čas strávený respondenty v České republice se pohybuje mezi šesti měsíci až dvaceti dvěma lety. Nejdůležitějším kritériem výzkumného vzorku byla nepálská národnost a minimální délka pobytu tři měsíce. Součástí ochrany anonymity respondentů bylo označení jedinců písmeny podle abecedního pořadí. Základní informace výzkumného souboru jsou podrobně uvedeny v tabulce číslo 2. Představeno je pohlaví, věk, vzdělání, rodinný stav, město a délka pobytu v České republice respondentů.

Tabulka č. 2: Představení respondentů

pořadí	respondent	pohlaví	věk	vzdělání	město pobytu	délka pobytu	rodinný stav
1	A	žena	27	bakalářský titul	Brno	4 roky	vdaná
2	B	muž	44	střední škola	Brno	22 let	ženatý
3	C	žena	15	základní	Praha	6 měsíců	svobodná
4	D	muž	13	základní	Praha	6 měsíců	svobodný
5	E	žena	21	střední škola	Plzeň	6 let	svobodná
6	F	žena	19	střední škola	Plzeň	9 let	svobodná
7	G	muž	12	základní	Hradec Králové	3 roky	svobodný
8	H	žena	28	bakalářský titul	Litoměřice	3 roky	vdaná
9	CH	muž	35	základní	Hradec Králové	12 let	ženatý
10	I	žena	30	magisterský titul	Brno	4 roky	vdaná

Z hlediska věku největší zastoupení má věková kategorie 20–29, jež tvoří 30 % respondentů a pouze jeden participant má přes čtyřicet let (medián 26,2 let). Rodinný stav byl vyvážen. Čtyři respondenti uvedli základní vzdělání, z toho jeden již ukončil studium a tři jsou stále v průběhu studia na základní škole. Střední vzdělání uvedli tři respondenti,

dva dosud studují a jeden již studium dokončil. Vysokou školu absolvovali tři dotazovaní jedinci, z toho dva bakalářský program a jeden magisterský. Studijní obor respondentů nebyl sledován. Největší část respondentů žije v Brně – celkem tři jedinci, dále dva v Praze, dva v Plzni, další dva v Hradci Králové a jeden respondent pobývá v Litoměřicích.

10 Analýza dat

Tato kapitola představuje a interpretuje informace a získaná data během vedených rozhovorů s deseti respondenty. Průběh rozhovorů byl uskutečněn přímým kontaktem s participanty a nacházel se v jejich přirozeném prostředí. Jednalo se většinou o jejich domácnosti či domácnosti příbuzných. Jedno interview proběhlo ve veřejném prostoru kavárny.

10.1 Důvod příjezdu a pobytu v České republice

Faktory, které přitáhly respondenty do České republiky, jsou zcela individuální záležitostmi každého jedince, stejně jako jejich motivace zůstat v hostitelské zemi natrvalo. Lze ovšem identifikovat několik prvků, jež jsou obecně shodné motivace respondentů k příjezdu a pobytu v České republice.

Pět z deseti respondentů přijelo za rodinou v České republice, další tři odjeli za pracovní příležitostí a motivací zbylým dvěma respondentkám byl manžel žijící v Česku. Obvyklou motivací respondentů zůstat v ČR natrvalo bylo rodinné zázemí, práce, studium, dobré životní podmínky či vzniklý sociální život a nové zkušenosti. Celkem osm respondentů žije v České republice se svojí rodinou a dva pouze s partnerem.

Například respondent E zmínil: *„Do Česka jsem odjela kvůli rodinnému sloučení a přestěhování se za otcem, který v České republice žil již několik let. Motivací zůstat natrvalo bylo studium, rodinné zázemí a rodinný podnik. A protože se už domluvím plynně česky, je pro mě zde výhodné do budoucna pokračovat i v práci.“* Také respondent B se v Česku usadil z rodinných a pracovních důvodů, uvedl: *„Z Nepálu bych odjel tak nebo tak. Situace v zemi nebyla dobrá. V úvaze bylo jet do Japonska či dalších evropských zemí. Nakonec jsem si vybral Českou republiku, protože zde byla nejlepší příležitost, totiž*

práce přes kamaráda, který byl v Česku o rok déle. Pozdější motivací zůstat natrvalo mi byla česká manželka, práce a sociální život.“

Respondent I řekl: „*Důvod příjezdu do ČR bylo dělat společnost mému manželovi. Motivací zůstat déle bylo studium, práce a cestování. Jelikož jsem neměla v Česku pracovní povolení, začala jsem studovat magisterský program.“* Přehled motivace k pobytu v ČR se nachází v tabulce číslo 3.

Tabulka č. 3: Motivace k pobytu v České republice

	Důvod odjezdu	Motivace trvale zůstat	S kým žijete v ČR?
A	Manžel	Rodina	S rodinou
B	Práce	Česká manželka, práce, sociální život	S rodinou
C	Otec	Studium, nové zkušenosti	S rodinou
D	Otec	Studium, nové zkušenosti	S rodinou
E	Rodina	Rodinné zázemí, rodinný podnik, studium, práce	S rodinou
F	Rodiče a sestřenice	Rodiče, studium, dobrý plat	S rodinou
G	Rodina	Rodina, škola	S rodinou
H	Práce	Dobré životní prostředí a podmínky	S manželem
CH	Práce	Práce, děti	S rodinou
I	Manžel	Práce, cestování, studium	S manželem

10.2 Pocity při příjezdu

Až na jednoho respondenta, který uvedl neutrální pocity, měli všichni pozitivní dojmy při příjezdu do České republiky. Tři respondenti řekli, že byli z nového prostředí nadšení a jeden se cítil perfektně. Šesti respondentům se při příjezdu stýskalo po mateřské zemi. Pocity jednotlivců lze nalézt v tabulce číslo 4. Bližší výpovědi respondentů o prvních pocitech a dojmech z českého prostředí jsou popsány v podkapitole 10.5.

Tabulka č. 4: Dojmy a pocity při příjezdu do ČR

	Dojmy a pocity	Pocítujete stesk po své mateřské zemi?
A	Pozitivní	Ano
B	Pozitivní	Ano
C	Pozitivní	Ano
D	Nadšení	Ne
E	Pozitivní	Ne
F	Nadšení	Ano
G	Nadšení	Ne
H	Neutrální	Ano
CH	Pozitivní	Ano
I	Perfektní	Ne

Na otázku: „Kde jste všude byl/a kromě Nepálu?“, odpověděli všichni respondenti, že byli v Indii v rozmezí čtyř dnů až pěti let. Z toho respondent I, jenž byl kromě Indie i v Malajsii a Singapuru, říkal: „Kromě Nepálu jsem před příjezdem do ČR byla v Malajsii na tři dny a v Singapuru na čtyři dny jako součást svatební cesty. Indii jsem navštívila kvůli vízům do České republiky, protože v Nepálu není česká ambasáda.“ Respondent B zůstal v Indii čtyři roky a CH pět let kvůli práci. Zbylí respondenti navštívili Indii z vízových důvodů. Stručné informace jsou v tabulce číslo 5.

Tabulka č. 5: Předchozí cestování

	Kde jste všude byl/a kromě Nepálu?	Jak dlouho?
A	Indie	5 dnů
B	Indie	4 roky
C	Indie	1 týden
D	Indie	1 týden
E	Indie	4 dny
F	Indie	2 týdny
G	Indie	4 dny
H	Indie	1 týden
CH	Indie	5 let
I	Indie, Malajsie, Singapur	2 týdny, 3 dny, 4 dny

Dle výpovědí respondentů bylo překvapující v českém prostředí jednak prostředí samotné, zejména jeho čistota, jednak jazyk, lidé, počasí, noční život či manželské rozvody. Jelikož respondent I jako jediný z dotázaných pochází z velkého města v Nepálu, mohl poskytnout zajímavý komentář k nočním klubům a bezpečnosti, uvedl: *„V České republice mě překvapil noční život, konkrétně to, že mohu jít bezpečně sama ven po 18. hodině. Příjemně překvapivé také bylo, že v nočních klubech se mě nikdo nesnažil dotýkat. V Nepálu není pro ženu bezpečné chodit ven po 18. hodině, protože veřejná doprava je špatná a nemáme v ulicích osvětlení. Ženy se proto přepravují pomocí skútrů, když chtějí někam jet. Noční kluby tam zavírají o půlnoci a nesmí se dělat hluk po 22. hodině, což zahrnuje nejen kluby, ale jakékoli jiné akce.“*

Obvykle respondenti neměli žádnou představu o prostředí a lidech v České republice, až na respondenta E, F a CH. Respondent E si představoval, že lidé v ČR jsou příjemní a přátelští jedinci. Naopak respondent F si myslel, že obyvatelé České republiky jsou namyšlená bílá rasa. Respondent CH vnímal Česko jako zemi, kde je hezký život, hodní lidé a svoboda. Potíže při příjezdu mělo šest respondentů. Konkrétně se jednalo o problémy s komunikací. Respondent I měl komunikační problém na imigračním oddělení, zmínil: *„Měla jsem potíže na imigračním oddělení. Zahraniční policie měla špatnou angličtinu v té době a žádný překladatel nebyl přítomen.“* Respondent A řekl: *„Největší potíže jsem měla obecně s verbální komunikací.“* Čtyři respondenti neměli žádné potíže při příjezdu do ČR. To bylo charakteristické pro nezletilé respondenty, kteří v Česku měli své rodiče. Shrnutí nabízí tabulka číslo 6.

Tabulka č. 6: Potíže při příjezdu

	Něco nečekaného, překvapujícího?	Představa Česka před příjezdem	Měli jste nějaké potíže?
A	Manželské rozvody, čistá města	Žádná představa	S komunikací
B	Počasí, jazyk, lidé	Žádná představa	S komunikací
C	Někteří čeští učitelé ve škole neumí anglicky	Žádná představa	S komunikací
D	Tramvaje	Žádná představa	Žádné, až později
E	Jazyk, kultura	Představa přátelských lidí	Žádné, až později
F	Pouze příbuzní Nepálci v ČR, jazyk	Představa namyšlené bílé rasy	Žádné, až později
G	Odlišné prostředí	Žádná představa	Žádné, až později
H	Ne	Žádná představa	S komunikací
CH	Jazyk, kultura	Svoboda, hodní lidé, hezký život	S komunikací
I	Noční život a jeho bezpečnost	Žádná představa, pouze znalost hlavního města	S komunikací

10.3 Vnímání české kultury a obyvatelstva

Šest respondentů se vyjádřilo krátce ohledně vnímání české kultury a obyvatelstva, další čtyři respondenti rozvedli svůj pohled na českou kulturu. Respondent A uvedl: „Česká kultura na mě působí dobře, je OK. Jenom jsou pro mě negativní manželské rozvody. Na české kultuře se mi líbí, že manželské páry žijí v jiném domě než jejich rodiče, tedy mají své soukromí. Je to pozitivní, protože každý má jiné priority v bydlení.“ E zmínil: „Na české kultuře se mi líbí partnerské vztahy, ve smyslu, že je normální mít nemanželského partnera. Celkově se mi líbí, že si zde lidé mohou volit, co chtějí, bez ohledu na rodinu.“ Respondent F řekl: „Na české kultuře se mi nelíbí rozvody. Děti rozvedených rodičů si musejí říkat, proč jejich rodiče nejsou spolu a ostatních ano. Naopak se mi líbí, že jsou v české kultuře rodiče v pohodě s nemanželskými vztahy, a když už se někdo rozvede, že se z toho nedělají takové scény. V Nepálu se to považuje za společenskou odchylku.“ H uvedl: „Nelíbí se mi individualismus při dosažení dospělosti, a že v Česku neexistuje povinnost postarat se své o rodiče. Rodiče jsou osamocení, když se děti o ně nestarají.“ Shrnutí odpovědí je v tabulce číslo 7.

Tabulka č. 7: Vnímání české kultury

Vnímání české kultury	
A	Česká kultura působí dobře, negativní hodnocení rozvodovosti
B	Pozitivní vztah k české kultuře
C	Menší závislost jedinců na rodině
D	Hezký dojem z české kultury
E	Pozitivní hodnocení partnerských vztahů
F	Negativní vnímání rozvodovosti
G	Příjemný dojem z české kultury
H	Nepříjemný dojem z chování dětí ke svým rodičům
CH	Hezká kultura, příjemní lidé
I	Česká kultura působí velmi dobře a zajímavě, především na Vánoce

Tabulka číslo 8 vyjadřuje vztah respondentů k českému obyvatelstvu. K pozitivům na Čechy nejčastěji participanti uváděli, že jsou přátelští, příjemní a nezávislí. K negativům obvykle zmiňovali, že jsou Češi stydliví, falešní, sobečtí a uzavření vůči cizím lidem. Respondent B se svou výpovědí odlišoval, řekl: „Podle mě je na Čechách obecně všechno pozitivní. Samozřejmě záleží i člověk od člověka.“ Jeden respondent neměl žádný názor na Čechy, ostatní měli vztah k Čechům podobný.

Tabulka č. 8: Vztah respondentů k českému obyvatelstvu

	Pozitiva Čechů	Negativa Čechů
A	Nezávislost, rovnost mužů a žen, dochvilnost	Manželské rozvody, sobeckost
B	Všechno	Žádná negativa
C	Přátelskost	Uzavřenost vůči cizím lidem
D	Klidnost, přátelskost	Stydlivost
E	Otevřenost, smysl pro humor	Sobekost, absence kompromisu
F	Příjemní, nápomocní	Sobekost, pomlouvání
G	Přátelskost	Falešnost
H	Neví	Neví
CH	Příjemní, hodní	Žádná negativa
I	Nezávislost, sdílnost, pracovní produktivita	Uzavřenost, Stydlivost

V tabulce číslo 9 jsou zachyceny odpovědi na téma, co chybí respondentům v České republice. Obecně se výpovědi hodně opakovaly. Respondentům v českém prostředí chybí rodinní příslušníci (rodiče, prarodiče), dále zelenina a přátelé. Respondent H postrádá celkově nepálskou kulturu (náboženství, denní život v Nepálu). Ojedinělou odpověď měl respondent I: „*V Česku mi chybí nepálské jídlo (hlavně zelenina), povídání si s rodinou, svátky a spolehnutí se na svou rodinu, když jsem nemocná (v rámci vaření). V Nepálu je lehčí žít. V Česku jsem závislá na své výplatě, protože veškerá rodina, tedy finanční podpora, je v Nepálu.*“

Tabulka č. 9: Co chybí respondentům v České republice

	Co vám v Česku chybí?
A	Rodiče, sourozenci, zelenina
B	Rodiče
C	Sociální život, příbuzní, rodné město
D	Nepálština, přátelé, příbuzní
E	Jídlo, kamarádka, prarodiče
F	Prarodiče, představa středoškolského života v Nepálu
G	Prarodiče
H	Celkově kultura, náboženství, rodiče, příbuzní
CH	Doma je doma
I	Zelenina, rodina, svátky

Devět z deseti respondentů našlo několik rozdílů mezi českou a nepálskou kulturou. Někteří respondenti odpovídali jednoslovně a někteří rozvedli více údajů. Níže jsou popsány názory respondentů, kteří se širěji vyjádřili k otázce:

Respondent C řekl: „*Rozdílní jsou lidé, jazyk a náboženství. Největší rozdíl mezi kulturami shledávám v závislosti jedinců na jejich rodině a závislosti celkově na všem. Dalším rozdílem je školní systém. V Česku je spíše praktické vyučování a v Nepálu teoretické.*“ Respondent I zmiňuje: „*Největší rozdíl mezi kulturami je podle mě v kladení důrazu na důležitost rodiny. V Nepálu se klade velká důležitost rodině, což zahrnuje rodiče i manžela a manželku. V Nepálu není duchodový systém, takže děti mají zodpovědnost se postarat o své rodiče. Celkově tam lidé žijí pro svou rodinu. Například rodina nebo rodiče rozhodují, co dítě má dělat bez ohledu na jeho osobní zájmy. Lidé žijí pro druhé a snaží se dělat ostatní šťastné za cenu vlastního obětování. To se týká*

manželství, práce i studia. Lidé konají tak, aby uspokojili požadavky své rodiny. Další rozdíl sledávám v nezávislosti.“ Respondent A vidí také rozdíl v závislosti jedinců na jejich rodině: „Rozdíl mezi kulturami je ve všem. Například v životním stylu, stravování, jazyce. Rozdíl je v tom, že nepálská kultura je spíše kolektivistická a česká více zaměřená na jednotlivce.“ V následující tabulce číslo 10 jsou popsány výpovědi participantů.

Tabulka č. 10: Rozdíly mezi kulturami

	Rozdíly mezi kulturami
A	Životní styl, stravování, jazyk
B	Náboženství
C	Školní systém, náboženství, jazyk, lidé
D	Lidé
E	Náboženství a manželství
F	Náboženství
G	Svátky, bydlení
H	Neví
CH	Politický systém
I	Společenské pojetí rodiny, nezávislost

10.4 Proces adaptace

Čtvrtá kategorie otázek rozhovorového šetření se týká procesu adaptace participantů. Otázky se zabývají sociálním životem respondentů v českém prostředí, dále změnami, jež jedince ovlivnily, jazykovou bariérou nebo současnými pocity a celkovým vyhodnocením pobytu v hostitelské zemi.

K sociálnímu životu v České republice se vztahuje několik otázek. Všichni účastníci výzkumu jsou v kontaktu s Nepálci ve svém okolí a v kontaktu se zemí svého původu, Nepálem. Každý respondent má v Česku nepálské přátele. Až na respondenta H mají všichni jedinci také české přátele.

Tabulka číslo 11 ukazuje, jaký vliv má pobyt respondentů v České republice na jejich život. Změny v životním stylu u jednotlivých respondentů jsou různé. Účastníci rozhovoru C, H a CH nezaznamenali změnu žádnou. Ostatní participantů si všimli změn

ve svém životním stylu, opakovali výrazy jako cestování nebo stravovací návyky. Respondentky často uváděly osobní nezávislost.

Například respondent A řekl: „*Užívám si více nakupování. Konzumuji více masa a mléka, protože jsou zde levnější potraviny jako maso nebo mléko. Celkově se cítím více jako král svého života, můžu si dovolit koupit vícero věcí.*“ Respondent D uvedl: „*Ano, trošku mi pobyt v České republice změnil životní styl. Hraji počítačové hry s mým českým kamarádem a moc mě to baví. Mám vlastní kanál na YouTube o počítačových hrách.*“ Změnu svého životního stylu respondent E vyjádřil takto: „*Změnil se mi styl módy a jsem dnes více otevřená říct, co si myslím. Dříve jsem byla stydlivá. Nyní více cestuji po Evropě.*“ F zmínil: „*Životní styl se mi změnil tím, že chodím nakupovat sama. Kupuji si, co chci, protože mám vlastní finance a nejsem již finančně závislá na své rodině. Chodím ven na drink s přáteli, více cestuji. Ohledně partnerských vztahů se nebojím říct rodičům, že někoho mám nebo že se nechci vdávat.*“ Respondent I uvedl: „*Změnil se mi způsob myšlení. Pocházím z rodiny střední třídy. To v Nepálu obvykle zahrnuje domácí sluhy, kteří dělají domácí práce a vaření. Nikdy jsem nemusela vařit. V České republice si musím sama nakupovat jídlo, vařit, a proto jsem se stala fyzicky nezávislou ženou. Mám silnější tělo a dokáži ujít pěšky více kilometrů než dříve. Uvědomila jsem si, že bych domácí práce měla dělat sama, a ne platit za to někoho jiného jenom kvůli tomu, že na to mám peníze. Uvědomila jsem si, že to je moje práce. Také jsem moudřejší a více realistická.*“

Co se týče dodržování tradic a zvyklostí nepálské kultury, všichni respondenti odpověděli, že tradice a zvyklosti své mateřské kultury dodržují.

Tabulka č. 11: Jak pobyt respondenty ovlivnil

	V čem se vám změnil životní styl?
A	Stravování, nakupování, osobní svoboda
B	Založení rodiny, nové bydlení
C	Nezměnil
D	Hraní počítačových her
E	Módní styl, cestování
F	Finanční nezávislost, cestování, prosazení vlastních zájmů
G	Stravování
H	Nezměnil
CH	Nezměnil
I	Způsobu myšlení, fyzická nezávislost

Tabulka číslo 12 identifikuje míru osvojení si českého jazyka. Pět respondentů (A, C, D, H, I) má základní úroveň českého jazyka a pociťuje jazykovou bariéru. Další čtyři respondenti (B, E, F, CH) mají pokročilou úroveň češtiny, z toho E a CH pociťují jazykovou bariéru a B a F jazykovou bariéru nepociťují. Respondent G se středně pokročilou úrovní češtiny jazykovou bariéru pociťuje. Všichni respondenti uvedli, že doma používají nepálský jazyk. Na otázku „V jakém jazyce přemýšlíte?“ odpověděl každý respondent, že v nepálštině. Z toho B, E a G přemýšlí i v češtině a respondent D i v angličtině.

Tabulka č. 12: Jazyková bariéra

	Úroveň českého jazyka	Pociťujete jazykovou bariéru?	V jakém jazyce přemýšlíte?
A	Základní	Ano	Nepálštině
B	Pokročilá	Ne	Nepálštině a češtině
C	Základní	Ano	Nepálštině
D	Základní	Ano	Nepálštině a angličtině
E	Pokročilá	Ano	Nepálštině a češtině
F	Pokročilá	Ne	Nepálštině
G	Středně pokročilá	Ano	Nepálštině a češtině
H	Základní	Ano	Nepálštině
CH	Pokročilá	Ano	Nepálštině
I	Základní	Ano	Nepálštině

Současné pocity respondentů jsou spíše pozitivní. Jen respondent H uvedl neutrální náladu. Všichni respondenti se shodli na pozitivním hodnocení své práce, případně studia. Až na respondenta C jsou respondenti spíše spokojeni se svým sociálním životem. Shrnutí poskytuje tabulka číslo 13.

Tabulka č. 13: Současné pocity

	Jak se v poslední době cítíte?	Jste spokojen/a se svým sociálním životem?
A	Spokojeně	Ano
B	Dobře	Ano
C	Dobře	Ne
D	Šťastně	Ano
E	Spokojeně	Ano
F	Spokojeně	Ano
G	Spokojeně	Ano
H	Neutrálně	Ano
CH	Dobře	Ano
I	Šťastně	Spíše ano

Tabulka číslo 14 odpovídá na otázku obav z budoucnosti. Respondenti A, B, D, E, G a H nemají žádné obavy z budoucnosti. Respondent CH se jako jediný k otázce nevyjádřil a respondenti C, F, I uvedli několik příkladů. Respondent C řekl: „*Starost mi dělá, že nevím, jakou profesi mám v budoucnu dělat.*“ Respondent F zmínil: „*Mám obavu, že nebudu bydlet v České republice. Dále se bojím, že to, co vystuduji, nevyužiji v praxi.*“ I uvedl: „*Z budoucnosti mám obavy, že nebudu mít dostatek našetřených peněz na důchod. Později chci žít v Nepálu, kde neexistuje důchodový systém. Musím si tedy našetřit dostatek financí.*“ Až na respondenta C, participanti hodnotí pozitivně své rozhodnutí se přestěhovat do ČR.

Tabulka č. 14: Obavy z budoucnosti

	Obavy z budoucnosti
A	Žádné
B	Žádné
C	Ohledně profesního života
D	Žádné
E	Žádné
F	Nevyužití studia v praxi
G	Žádné
H	Žádné
CH	Neuvedeny
I	Nedostatek finančního zajištění na důchod

10.5 Fáze adaptačního procesu vzhledem k délce pobytu respondentů

V této části rozhovoru byli respondenti požádáni o nakreslení jednoduchého grafu, který zachycuje jejich pocity během času stráveného v českém kulturním prostředí, tj. jednotlivé fáze adaptačního procesu. Většina respondentů zažila všechna stádia adaptačního procesu tak, jak jsou popsána v teoretické části na obrázku č. 4, a jsou tedy úspěšně adaptováni na českou kulturu. Hodnocení procesu u participantů proběhlo z hlediska Obergovy (1960) teorie, označené jako kulturní šok, podle které má proces čtyři fáze – euforie, frustrace, akulturace a adaptace. Podrobné vysvětlení jednotlivých stádií adaptačního procesu jsou uvedeny v teoretické části na straně 21.

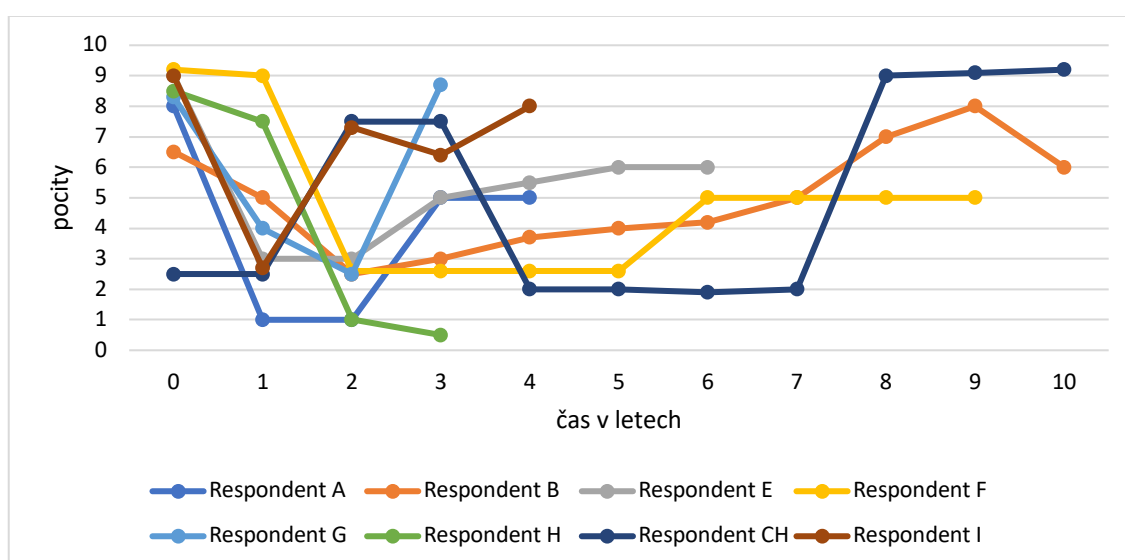
U devíti respondentů proběhla fáze euforie na začátku pobytu a pouze u jednoho vůbec. Ke stádiu frustrace se dostalo šest respondentů během prvního roku a další čtyři během roku druhého. Proces akulturace započal u čtyř respondentů ve třetím roce, ve druhém roce u dvou respondentů a u jednoho v roce šestém. Dva účastníci výzkumu s pobytem šesti měsíců v České republice uvedli počátek akulturace mezi čtvrtým a pátým měsícem. Mezi účastníky rozhovorů se vyskytuje pouze jeden respondent, jenž se nedostal ke stádiu akulturace a následné adaptaci. Poslední fáze, adaptace na české kulturní prostředí, proběhla u tří respondentů ve třetím roce pobytu a u dvou v roce druhém. Dva respondenti se adaptovali až mezi šestým a sedmým rokem v České republice. Základní údaje jednotlivých fází účastníků jsou uvedeny v tabulce číslo 15.

Tabulka č. 15: Přehled fází adaptačního procesu u jednotlivých respondentů

	Euforie	Frustrace	Akulturace	Adaptace
A	1. rok	1. rok	3. rok	3. rok
B	1. rok	2. rok	3. rok	7. rok
C	1. měsíc	3. měsíc	4. měsíc	4. měsíc
D	1. měsíc	4. měsíc	5. měsíc	5. měsíc
E	1. rok	1. rok	3. rok	3. rok
F	1. rok	2. rok	6. rok	6. rok
G	1. rok	2. rok	3. rok	3. rok
H	1. rok	2. rok	-	-
CH	-	1. rok	2. rok	2. rok
I	1. rok	1. rok	2. rok	2. rok

Graf číslo 2 zaznamenává průběh adaptačního procesu u respondentů vzhledem k času, který strávili pobytem v českém kulturním prostředí. Graf zobrazuje respondenty, jež žijí v České republice déle než 1 rok. Osa x zachycuje čas strávený v ČR (v letech). Zkrácení osy x na 10 let je z důvodu ustáleného stavu adaptace u jedinců v pozdějších letech. Na ose y jsou vyjádřeny pocity jedinců během pobytu. Škála 0–10 na ose y označuje míru spokojenosti respondentů v českém prostředí. Škála je kotvena následujícím způsobem: 0 = deprese (úplná nespokojenost), 5 = normální pocity (spokojenost), 10 = pocity štěstí (úplná spokojenost).

Graf č. 2: Průběh adaptačního procesu u respondentů s pobytem déle než 1 rok

Zatímco většina respondentů při příjezdu do České republiky zažívala typickou první fázi adaptačního procesu, euforii a nadšení z nového prostředí, respondent CH jako jediný účastník výzkumu uvedl nespokojenost zpočátku pobytu. Typickým důvodem euforie bylo setkání s rodinou, navštěvování nových míst a lidí. Pozdější snížení psychické pohody proběhlo u respondentů během prvního či druhého roku v českém prostředí. Pouze proces respondenta CH má opačný průběh u prvních dvou fází adaptace. Při příjezdu respondent CH pocíval frustraci a po uplynutí prvního roku, kdy si ostatní jedinci obvykle prochází stádiem krize, se začal přizpůsobovat českému prostředí. Pozdější střídání psychického stavu u CH nebylo zapříčiněno českou kulturou. Největší příčinu svých potíží respondenti kladli složitému jazyku, tedy neschopnosti navázat vztah s místními lidmi. Dále se vývoj psychického stavu každého respondenta značně odlišoval. Současně je adaptováno na nové prostředí devět z deseti respondentů. Někteří se dokonce cítí lépe přizpůsobení na českou kulturu než na svou původní. Pouze respondent H se momentálně cítí nejhůře z celého období stráveného v České republice. Podrobnější informace poskytli respondenti B, E, F a I.

Respondent B, který žije v ČR již dvacet dva let, uvedl: *„Když jsem přijel do Česka, všechno bylo úplně jiné. Bylo okolo roku 1996, když jsem přiletěl do Evropy. Byla to před-globalizační doba, neměli jsme internet, počítače. Byl jsem překvapen naprosto vším. V Česku nebyli žádní Nepálci, kromě jednoho, který byl můj kamarád a domluvil mi zde práci. Pocíval jsem dlouho jazykovou bariéru. Během prvních deseti let jsem se však stihl oženit, založit rodinu a utvořil si české přátele. Dnes se cítím v České republice spokojený, nic bych neměnil. Mám zde své jak rodinné, tak i pracovní a sociální zázemí.“*

Respondent I řekl: *„První pocity v Česku byly perfektní, hodně jsem cestovala po ČR a Evropě. Nepál mi nechyběl. První 3 měsíce jsem cestovala, což mi přineslo perfektní pocity a dojmy. Žiji s manželem na kolejích, kde je spousta mezinárodních studentů, takže nebyl problém se domluvit v anglickém jazyce. Navíc Brno jako takové je studentské město. Výhodou bylo, že můj manžel byl v ČR o půl roku déle před mým příjezdem. Když jsem přijela, můj muž byl již adaptovaný, takže mi řekl, co a jak. Když se blížil první rok strávený v novém prostředí, začala mi chybět práce. Dlouho však netrvalo, abych si našla nějakou aktivitu. Začala jsem studovat magisterský program na Mendelově univerzitě, což mi přineslo pocit osobní produktivity. V současné době jsem moc šťastná, dokončila jsem magisterské studium a jsem těhotná.“*

Respondent E se vyjádřil: „*První dojmy a pocity z nové kultury jsem měla pozitivní, týkalo se to především prostředí a lidí. Na prostředí se mi líbilo naprosto všechno. První půl rok se mi nestýskalo po Nepálu, bylo to OK. Začalo se mi stýskat po Nepálu, zejména po přátelích, až po půl roce v České republice. Nálada se mi hodně zhoršila. Navíc jsem nastoupila do školy a komunikace byla pro mě složitá. Naučit se místní jazyk nešlo ze dne na den. Spolužáci na základní škole byli protivní, namyšlení a bez zájmu si se mnou povídat. Bylo hodně skupinek, které se mezi sebou nebavily. Na to jsem nebyla zvyklá, v Nepálu jsou děti na základní škole více přátelské a pospolu.*“

Respondent F vzpomínal: *Při příjezdu do Česka jsem byla nadšená z cizího prostředí, že jsem vycestovala z Nepálu. Druhý rok jsem se cítila deprimovaně. Negativní pocity jsem měla z neschopnosti komunikovat s lidmi. Říkala jsem si, proč jsem v Česku. Musela jsem začínat vše od začátku, např. budovat si přátele. Když jsem přijela, v České republice byli pouze rodinní příbuzní Nepálci, jiní ne.*“

11 Shrnutí výzkumu a zodpovězení výzkumných otázek

Jak vybraní respondenti vnímají a reagují na české kulturní prostředí a jeho obyvatelstvo?

Sedm z deseti vybraných respondentů uvedlo kladné vnímání českého kulturního prostředí. Další dva dotázaní si všimli na české kultuře jak pozitivních, tak i negativních prvků a pouze jeden má negativní vztah k českému prostředí. Mezi pozitivně uváděné aspekty českého prostředí patří infrastruktura, životní prostředí ve městech, kvalitní služby či atmosféra Vánoc. Dále příjemní lidé a společenská přijatelnost nemanželského partnerství s možností si partnera zvolit. Respondenti ženského pohlaví uváděli kladné vnímání životního stylu žen, jež je charakteristický nezávislostí na rodině, a tedy svobodnou volbou aktivit. Negativně respondenti nahlíží na rozvodovost v České republice a individualistický způsob života v kontextu nízkého důrazu na rodinné soužití.

Většina dotázaných vnímá kulturní prostředí České republiky jako zcela odlišné od nepálského kulturního prostředí. Rozdíly mezi kulturami shledávají v životním stylu lidí, ve stravování, jazyku, náboženství, kladení důrazu na rodinu, školním a politickém systému, nezávislosti, bydlení a manželství. Všichni respondenti se shodli, že největší potíží v českém prostředí jim dělá složitý jazyk, jenž je klíčovým prvkem k dorozumění

se a navázání vztahu s místními lidmi. Co se týče vztahu k Čechům, až na jednoho respondenta, mají všichni české přátele. Obecně nahlíží respondenti shodně na české obyvatelstvo. Za kladné vlastnosti Čechů považují rovnost mužů a žen, nezávislost (hlavně u žen), dochvilnost, přátelskost, otevřenost, sdílnost a smysl pro humor. Naopak negativně pohlíží na rozvodovost, sobeckost, uzavřenost vůči cizím lidem, stydlivost, falešnost, pomlouvání.

Jak pobyt v České republice změnil respondentům jejich životní styl?

Pouze tři participanti nezaznamenali změnu ve svém životním stylu během pobytu v České republice. Zachycené změny v životním stylu u zbylých jedinců jsou různé. Běžně pobyt přinesl respondentům nové pracovní příležitosti, rodinné zázemí a bydlení. Respondentům pobyt ovlivnil stravovací návyky, styl oblékání, trávení volného času a způsob myšlení. Někteří více cestují a dokáží si prosadit své zájmy. Jeden respondent v Česku založil rodinu a nové bydlení, jiní se stali více nezávislými jedinci – jak finančně, tak fyzicky i mentálně. Všichni respondenti dodržují tradice a zvyklosti nepálské kultury. Dle výpovědí respondentů jim nejvíce schází přátelé a rodinní příslušníci. Jedná se obvykle o rodiče, prarodiče nebo sourozence. Dále respondentům chybí nepálská zelenina, rodné město, náboženství, svátky a celkové prostředí Nepálu. Respondent, který nemá v České republice rodinné zázemí, uvedl, že mu schází možnost spolehnouti se na své příbuzné v případě onemocnění či jiné neschopnosti se o sebe postarat.

Diskuze a závěry

Záměrem této práce bylo zjistit, jak se Nepálci adaptují na kulturní prostředí České republiky. Dalším cílem bylo odhalit, jak vnímají a reagují na české prostředí a české obyvatelstvo.

Na základě výsledků rozhovorového šetření lze odvodit, že Obergova (1960) teorie kulturního šoku se potvrdila u osmi respondentů z deseti. Vede k tomu fakt, že až na dva respondenty si všichni dotázaní zažili jednotlivé fáze kulturního šoku v chronologickém pořadí a charakteristikách, jak je Oberg definoval. Při příjezdu do České republiky respondenti zažívali vzrušení a euforii z nového kulturního prostředí, jež proběhly během prvního roku. Následně bylo identifikováno u respondentů krizové stádium, jež se projevovalo úzkostnými stavy, frustrací a steskem po mateřské zemi. Všemi respondenty uváděnou příčinou způsobených obtíží byl složitý jazyk, tedy neschopnost komunikace s místními lidmi. Dle Oberga (1960) je právě jazyk klíčovým prvkem k úspěšné adaptaci a začlenění se do nové společnosti, pochopení jejích kulturních významů a tvorbě kladného vztahu. Tuhle teorii výsledky výzkumu opět potvrdily. Jakmile si respondenti osvojili alespoň základy místního jazyka a měli možnost navázat kontakt s lidmi nové společnosti, započalo u nich stádium akulturace a následné adaptace na české kulturní prostředí.

Akulturační proces u respondentů vykazoval známky pěti akulturačních fází, které popsali Soukup, Vodáková a Vodáková (2000): respondenti si při akulturaci začali všimnout kladných a záporných jevů na české kultuře, při rozhovoru se to projevilo schopností vyhodnotit pozitivní i negativní aspekty jak české kultury, tak i českého obyvatelstva; dále participanti zaznamenali změnu ve svém životním stylu a myšlení, to znamená, že již akceptovali určité prvky české kultury do vlastního kulturního systému, zároveň došlo i k jisté deformaci a odstranění některých původních kulturních návyků; na závěr procesu u respondentů došlo k akulturační reakci, kdy jsou jedinci jednak otevření kulturním změnám, jednak jsou si i schopni udržet kulturu vlastní, což poukazuje na akulturační strategii, kterou Berry (2011) označil jako integrace.

Integrace se u respondentů projevuje tím, že od počátku svého pobytu v České republice měli zájem a snahu si osvojit český jazyk a navázat kontakt s místními lidmi. Devět z deseti respondentů uvedlo, že má české přátele a kladný vztah k české kultuře.

Akceptování prvků dominantní kultury do svého života považují za důležitý aspekt ke spokojenému životu v České republice. Současně však respondenti dbají na uchování své původní kultury. Charakteristickým příkladem je, že všichni respondenti dodržují zvyky a tradice nepálské kultury, přemýšlí a hovoří v nepálském jazyce, jsou v úzkém kontaktu s ostatními Nepálci ve svém okolí, ale také s příbuznými, již žijí v Nepálu.

Výsledky výzkumu odhalují, že současně je adaptováno na české kulturní prostředí devět z deseti respondentů. Někteří jedinci jsou dokonce adaptováni na českou kulturu lépe než na kulturu nepálskou. Pouze jeden respondent se nedostal v adaptačním procesu ke stádiu akulturace a následné adaptaci. Projevuje se to známkami nepřátelství a uzavřenosti vůči české kultuře a upnutím se na kulturu vlastní. Z teorie o akulturační strategii dle Berryho (2011) vyplývá, že se v takové případě nejedná o akulturaci ani adaptaci, nýbrž o separaci.

Ovšem je třeba upozornit, že se jedná o sondu kvalitativního výzkumu, kterou nelze zobecňovat na všechny Nepálce nebo přistěhovalce v ČR. Tato bakalářská práce dosáhla stanoveného cíle a poskytuje odpověď na otázku vnímání a reakcí Nepálců na českou kulturu a jeho obyvatelstvo. To může posloužit v mnoha oblastech. Například dalším příslušníkům nepálské kultury může pomoci vytvořit obraz českého prostředí, charakteristik obyvatel či životního stylu a poskytnout informace o tom, co adaptační proces obnáší. Výzkum samotný může sloužit jako základ k dalším studiím o procesu adaptace Nepálců v českém kulturním prostředí.

Dle mého názoru by bylo vhodné navázat na výzkum této problematiky. Mohlo by to předejít vzájemným nedorozuměním mezi majoritní společností a nepálskými příslušníky nebo, jak bylo již zmíněno, poskytnout informace o českém prostředí dalším Nepálcům, kteří se do ČR chystají za trvalým pobytem. V dalších studiích na stejné téma bych doporučila sledovat jedince pobývajících v jednom městě ČR. Zaměřila bych se na jejich vzájemné vztahy a vztahy k místním lidem.

Seznam použité literatury

Adler, P. S. (1975). The Transitional Experience: an Alternative View of Culture Shock. *Journal of Humanistic Psychology*, 15(4), 13–23.

Baffoe, M. (2006). *Navigating two worlds: Culture and cultural adaptation of Immigrant and Refugee Youth in a Quebec (Canadian) Educational Context*. Dissertation. Montreal: McGill University.

Berry, J. W. *Cross-cultural psychology: research and applications*. Vyd. 3. Cambridge: Cambridge University Press, 2011, 626 s. ISBN 978-0-521-76212-0.

Bochner, S. (1982). *Cultures in Contact: Studies in Cross-Cultural Interaction*. Oxford: Pergamon Press, 231 s. ISBN 0-08-028919-3.

Bond, M. H. (1988). Finding universal dimensions of individual variation in multicultural studies of values: The Rokeach and Chinese value surveys. *Journal of Personality and Social Psychology*, 55(6), 1009–1015.

Croucher, S. (2006). *Looking beyond the hijab: an analysis of muslim adaption to french culture*. Dissertation. Oklahoma: University of Oklahoma, Graduate college.

Čeněk, J., Smolík, J., a Vykoukalová, Z. *Interkulturní psychologie: vybrané kapitoly*. Praha: Grada Publishing, 2016, 312 s. ISBN 978-80-247-5414-7.

Čeněk, J. (2015). *Interkulturní rozdíly ve zrakovém vnímání*. Dizertační práce. Brno: MU FF.

Geerthofstede. *Dimension data matrix* [online]. 2014 [cit. 2019-03-2]. Dostupné z: <https://geerthofstede.com/research-and-vsm/dimension-data-matrix/>

Goldstein, S. *Cross-cultural explorations: activities in culture and psychology*. Boston, MA: Pearson, 2008, 376 s. ISBN 978-0-205-48485-0.

Gullahorn, J. T., a Gullahorn J. E. (1963). An Extension of the U-Curve Hypothesis. *Journal of Social Issues*, 19(3), 33–47.

Herskovits, M. J. (1948). *Man and his works: The science of cultural anthropology*. New York: Knopf.

Hofstede, G., a Hofstede G. J. *Kultury a organizace: software lidské mysli: spolupráce mezi kulturami a její důležitost pro přežití*. Praha: Linde, 2007, 335 s. ISBN 80-86131-70-X.

Hofstede, G., Hofstede G. J., a Minkov M. *Cultures and organizations: software of the mind: intercultural cooperation and its importance for survival*. Vyd. 3. New York: McGraw-Hill, 2010, 561 s. ISBN 978-0-07-166418-9.

Hofstede, G., Hofstede G. J., a Paul B. Pedersen. *Exploring culture: exercises, stories and synthetic cultures*. Boston: Intercultural Press, 2002, 234 s. ISBN-13: 978-1-877864-90-2.

Hofstede, G. *Culture's consequences: Comparing values, behaviors, institutions, and organizations across nations*. Vyd. 2. Thousand Oaks, CA: Sage, 2001, 595 s. ISBN 0-8039-7323-3.

Kašparová, E., Komárková, R., a Surynek, A. (2001). *Základy sociologického výzkumu*. Praha: Management Press.

Kim, Y. Y. (2001). *Becoming intercultural: An integrative theory of communication and cross-cultural adaptation*. Thousand Oaks, CA: Sage.

Kim, Y. Y. (2005). Adapting to a new culture: An integrative communication theory. In W. B. Gudykunst (Ed.), *Theorizing about intercultural communication (pp. 375-400)*. Thousand Oaks, CA: Sage.

Kolman, L. *Komunikace mezi kulturami: psychologie interkulturních rozdílů*. Vyd. 1. Praha: ČZU PEF Praha ve vydavatelství Credit, 2005, 188 s. ISBN 978-80-213-0735-3.

Lysgaard, S. (1955). Adjustment in a foreign society: Norwegian Fulbright grantees visiting the United States. *International Social Science Bulletin*, 7(1), 45–51.

- López Rocha, S. Y. (2002). *The proces of intercultural adaptation of a group of Egyptian scholars in the United states: issue of adaptation and intercultural stress*. Dissertation. The University of Maryland, Fakulty of the Graduate School.
- Maertz Jr. C. P., Hassan, H., a Magnusson, P. (2008). When learning is not enough: A process model of expatriate adjustment as cultural cognitive dissonance reduction. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, 108(2009) 66–78.
- McKay-Semmler, K. (2010). *Cross-cultural adaptation of hispanic youth: a study of communication patterns, functional fitness, and psychological health*. Dissertation. Norman: University of Oklahoma, Graduate college.
- Morgensternová, M., a Šulová L. *Interkulturní psychologie: rozvoj interkulturní senzitivity*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2007, 218 s. ISBN 978-80-246-1361-1.
- Oberg, K. (1960). Cultural shock: Adjustment to new cultural environments. *Practical anthropology*, 7(4), 177-182.
- Průcha, J. *Interkulturní komunikace*. Praha: Grada Publishing, 2010a, 199 s. ISBN978-80-247-3069-1.
- Průcha, J. *Interkulturní psychologie: sociopsychologické zkoumání kultur, etnik, ras a národů*. 3. vyd. Praha: Portál, 2010b, 220 s. Psychologie. ISBN 978-80-7367-709-1.
- Silverthorne, C. P. *Organizational psychology in cross-cultural perspective*. New York, N.Y.: New York University Press, 2005, 343 s. ISBN 0-8147-4006-5.
- Soukup, M. *Základy kulturní antropologie*. 2., rozšířené vydání. Červený Kostelec: Pavel Mervart, 2015, 273 s. Antropos, sv. 7. ISBN 978-80-7465-186-1.
- Soukup, V., Vodáková, A., a Vodáková, O. (2000). *Sociální a kulturní antropologie*. Praha: Sociologické nakladatelství.
- Šišková, T. *Menšiny a migranti v České republice: my a oni v multikulturní společnosti 21. století*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2001, 200 s. ISBN 80-7178-648-9.
- Uruk, A. C. (2006). *Adaptation process of turkish individuals living in the United States: an integrated framework*. Dissertation. Memphis: The University of Memphis.

Voronov, M., a Singer, J. (2002). The myth of individualism-collectivism: A critical review. *The Journal of Social Psychology, 142*(4), 461–480.

Ward, C., a Kennedy, A. (1999). The measurement of sociocultural adaptation. *International Journal of Intercultural Relations, 23*(4), 659–677.

Seznam obrázků, tabulek, grafů a příloh

Seznam obrázků

Obr. 1: *Cibulový diagram*

Obr. 2: *Akulturační strategie*

Obr. 3: *The Stress-Adaptation-Growth Dynamic: A Process Model*

Obr. 4: *Akulturační křivka*

Seznam tabulek

Tab. 1: *Dimenze kulturního kontaktu a jejich příklady*

Tab. 2: *Představení respondentů*

Tab. 3: *Motivace k pobytu v České republice*

Tab. 4: *Dojmy a pocity při příjezdu do ČR*

Tab. 5: *Předchozí cestování*

Tab. 6: *Potíže při příjezdu*

Tab. 7: *Vnímání české kultury*

Tab. 8: *Vztah respondentů k českému obyvatelstvu*

Tab. 9: *Co chybí respondentům v České republice*

Tab. 10: *Rozdíly mezi kulturami*

Tab. 11: *Jak pobyt respondenty ovlivnil*

Tab. 12: *Jazyková bariéra*

Tab. 13: *Současné pocity*

Tab. 14: *Obavy z budoucnosti*

Tab. 15: *Přehled fází adaptačního procesu u jednotlivých respondentů*

Seznam grafů

Graf 1: *Porovnání národních dimenzí mezi ČR a Nepálem*

Graf 2: *Průběh adaptačního procesu u respondentů s pobytem déle než 1 rok*

Seznam příloh

Příloha číslo 1: *Seznam otázek použitých v rozhovorech*

Přílohy

Příloha číslo 1: *Seznam otázek použitých v rozhovorech*

Struktura rozhovoru

Základní údaje o příjezdu a pobytu v České republice

1. Jak dlouho jste v České republice?
2. Z jakého důvodu jste odjel/a do České republiky? Proč právě Česká republika? Byly i jiné státy v úvaze?
3. Jaká byla pro vás motivace trvale zůstat v České republice? Jaké výhody z toho plynuly?
4. S kým žijete v České republice (partner/rodina)?
5. Máte v České republice přátele (Čechy/Nepálce)?

Pocity při příjezdu

6. Jaké byly vaše první dojmy a pocity z nové kultury? Pociťoval/a jste stesk po své mateřské zemi?
7. Kde jste všude byl/a kromě Nepálu? Jak dlouho?
8. Stalo se vám něco nečekaného, překvapujícího?
9. Co jste si myslel/a o ČR před příjezdem?
10. Měli jste nějaké potíže po příjezdu do České republiky?

Vnímání české kultury a obyvatelstva

11. Jak na vás působí česká kultura?
12. Jak porovnáváte svůj život v Česku se životem v Nepálu? Co vám chybí? A naopak co se vám tady líbí více?
13. Jaké jsou největší rozdíly mezi českou a nepálskou kulturou?
14. Jak byste popsal/a Čechy? Jaké mají negativa a jaká pozitiva?
15. Přátelíte se s Čechy?

Proces adaptace

16. Jste v kontaktu s Nepálci ve vašem okolí?
17. Jste v kontaktu se zemí vašeho původu?
18. Změnil vám pobyt v České republice váš životní styl? Jak a v čem?
19. Dodržíte tradice a zvyklosti nepálské kultury?
20. Jak se v poslední době cítíte? Jak se vám líbí práce? Jste spokojeni se svým sociálním životem?
21. Jaká je vaše úroveň češtiny? Pociťujete jazykovou bariéru?
22. Jaký jazyk používáte doma a v jakém jazyce přemýšlíte?
23. Máte nějaké obavy z budoucnosti? Jaké?
24. Ohlédnutí zpět: Jak vnímáte zpětně vaše rozhodnutí se přestěhovat? Pozitivně/negativně?